

Slovenski VESTNIK

LETNIK XL.

CELOVEC, PETEK, 20. SEPTEMBER 1985

ŠTEV. 38 (2244)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
P. b. b.

Tako ščitijo desničarje!

Knaff, Wagner in Haider so skupaj z Guggenbergerjem složno prevzeli pokroviteljstvo nad nemškonomacionalno prireditvijo!

Skraino desne sile Avstrije in sosednjih držav imajo svoje zaščitnike na Koroškem. To nam potrjuje Burgerjev NDP-jevski mesečnik „Klartext“ v zadnji številki. Ta skrajno desni in nemškonomacionalistični list vabi na prireditev „Kärntner Freiheitskommers“, ki naj bi bila 5. oktobra 1985 v Celovcu. Za prireditev, na kateri se bodo spominjali 70-letnice južne meje Koroške in Tirolske leta 1915 (!) in 65. obletnice koroških „obrambnih bojov“ in plebiscita leta 1920 so obljubili pokroviteljstvo deželni glavar Leopold Wagner, njegov namestnik St.

Knaff, deželni svetnik Jörg Haider in celovski župan Leopold Guggenberger.

Na prireditve kjer bodo obujali spomine na „prostovoljne strelce“ prve imperialistične svetovne vojne in „abwehrkämpferjev“ pa vabijo: „Bojevit študentska združenja“, „Kärntner Abwehrkämpferbund“, „Krt. Heimatdienst“, „Österreichischer Turnerbund“, Kameradschaft der freiwilligen Schützen, prišla bodo tudi „velika odposlanstva iz Južne Tirolske.“ Slavnostni govornik bo evropski referent Ulrichsberggemeinschaft ravnatelj Paul

Rösch, ki je v zadnjih tednih pomagal pripraviti sprejem vojnega zločinca Rederja na Koroškem.

Desničarji so svojo prireditev krstili „Kärntner Freiheitskommers“, in čeprav pomeni beseda komerz v resnici študentsko popivko ali veseljačenje, to gotovo ne bo zgolj pijana zadeva. V prvi vrsti gre predvsem za tesnejše sodelovanje desničarskih organizacij Koroške, Tirolske in Južne Tirolske, ki ne obujajo samo spomin na nemškonomacionalna stremjenja na južnem Koroškem, temveč v vsem srednjeevropskem prostoru. Kako drugače naj si razložimo dejstvo, da so razširili praznovanje „abwehrkampfa“ leta 1920 na imperialistične bitke v Dolomitih in na soški fronti?? Zato tudi ni slučaj, da je ravno NDP-jevski mesečnik prvi delal reklamo za to srečanje, katerega ščitijo najvišji koroški politiki.

Prepoved prireditve in umik pokroviteljstva od deželnega glavarja Wagnerja so zahtevale udeležence celovške poletne univerze, za prepoved prireditve se je izrekla tudi koroška organizacija KPA, z velikim ogorčenjem pa je pisala deželnemu glavarju tudi Socialistična mladina Koroške, ki zahteva od nje umik pokroviteljstva.

Samokritika na Južnem Tirolskem ob obisku Sinowtza v Rimu

Podpisali so sedem pogodb, olajšali prehod čez avstrijsko-italijansko mejo, načrtujejo olajšave v cestnem in železniškem prometu, pristanišču Trst so dali večji pomen, to in še drugo je zvezni kancler Sinowatz dosegel na tridnevnem obisku v Rimu. Le v Južnotirolskem vprašanju Sinowatz ne more navesti konkretnih rezultatov, tukaj ima samo obljubo ministrskega predsednika Craxija, da bo kmalu prišlo do ponovnih pogovorov za nadaljnje uresničevanje paketa.

Pri prometnih in gospodarskih vprašanjih so bili torej napredki, kljub temu pa je bilo južnotirolsko vprašanje precej v ospredju razgovorov. Avstrija je podkrepila svojo vlogo kot zaščitnica Južnih Tirolcev, zahtevala je konkretne rezultate pri uresničevanju enakopravnosti pri policiji in sodiščih in izrazila prepričanje, da bo z dobro voljo mogoče doseči napredke, tako da bo manjšina res most med obema državama. Bettino Craxi ni osporaval, da „Avstrija lahko daje nasvete“, kljub temu pa je vztrajal na stališču, da je „zgolj formalno gledano vprašanje Južnega Tirolskega notranje italijansko vprašanje.“ Avstrijo je celo vprašal: „Kakšna bi bila situacija, če bi bilo 250.000 Italijanov kot manjšina pri Avstriji?“

Ob tem zgodovinskem obisku Sinowtza v Rimu (zadnji avstrijski kancler je bil leta 1935 v Rimu) pa je opaziti tudi pomemben premik na Južnem Tirolskem samem. Tam je član SVP, poslanec Roland Riz samokritično ocenil politiko južnotirolske ljudske stranke do italijan-

ske narodnostne skupnosti znotraj avtonomne južnotirolske dežele. Avtonomijo, da je mogoče le ohraniti proti centralni državi, če jo nosijo vse jezikovne skupnosti skupaj! S tem prizna nemška manjšina tudi, da je v svoji strogo ločevalni politiki šla predaleč. Riz je še dodal: „Bolje bi bilo, če bi pri lanski povorki v Innsbrucku nosili trnjevo krono žrtve fašizma, ne pa ljudje s paradnim korakom!“

„Krump geahn und grad schiaßn“

S takimi in podobnimi izreki so si prostovoljni in deželni strelci nekdanj delali pogum. „Es lebe Deutschösterreich, mit ihm das ganze Deutsche Reich!“ so leta 1915 peli prostovoljni strelci. Vse to nam sporoča štajerski mesečnik „Aula“, ki informira nemški tabor v Avstriji med drugim tudi o pripravah na „komerz“, ki naj bi bil 5. oktobra v Celovcu.

Medtem ko se uradna Avstrija spominja in vsi antifašisti slavijo 40. obletnico zmage nad fašizmom in 30-letnico podpisa državne pogodbe, praznuje nemški tabor čisto drugače obletnice: 70-letnico obrambe južne meje Koroške in Tirolske ter 65. let „obrambnih bojov“.

Nemško-nacionalni tabor, ki se boče uveljaviti proti liberalnejši dunajski struji, se pripravlja torej na slavo prostovoljnih strelcev, obuja vojaške spomine, obžaluje zlom leta 1945, pozdravlja ločevanje solarjev po narodnosti, diskreditira znanstvenike celovške univerze, ki zagovarjajo skupno dvojezično vzgojo in hvali Otto Scrinzija kot častnega, nemškomišlečega kandidata za bodočo volitve državnega predsednika.

Te volitve boče nemški tabor izkoristiti za vseavstrijsko merjenje sil. Ob teh volitvah bodo merili trenutno moč nemškonomacionalnega tabora. „Koroški komerz“ 5. oktobra v Celovcu pa naj bi bil le vmesna bilanca.

ZSO: Politiki naj umaknejo pokroviteljstvo!

Na svoji seji, dne 16. 9. 1985, je izvršni odbor ZSO obravnaval tudi prireditev desnoekstremističnih sil, ki bo 5. oktobra 1985 v Celovcu in jo ostro obsodila. Odborniki so ocenili, da ta prireditev ni samo napetostna, ampak tudi neposredna grožnja slovenski narodni skupnosti na Koroškem temveč oživlja stara nemškonomacionalna stremjenja po kolonizaciji sosednjih narodov.

Zato poziva ZSO varnostne organe, naj preverijo protustavnost te prireditve. Še prav posebno pa zahtevajo od deželnega glavarja Leopolda Wagnerja, da umakne pokroviteljstvo nad prireditvijo.

Srečanje bivših izseljencev ob 40-letnici vrnitve iz pregnanstva

Zveza slovenskih izseljencev bo imela

V NEDELJO 22. SEPTEMBRA 1985 S PRIČETKOM OB
14. URI PRI OGRISU (MIKLAVŽU) V BILČOVU
SVOJ REDNI OBČNI ZBOR

ki bo povezan s tradicionalnim družabnim srečanjem.
Prireditve bodo domači prosvetasi obogatili s kratkim kulturnim sporedom.

Eivši pregnanci z družinami, prijatelji in znanci ste v nedeljo prisrčno vabljeni v Bilčovs!

Zveza slovenskih izseljencev

Erwin Ringel: „Razvijte nov odnos do slovenščine“

Dunajski psihiater, politično angažirani in verni Erwin Ringel je zadnjo nedeljo predaval v Hodišah o značilnostih „koroške duše“.

Nad 1200 ljudi se je zgrnilo na travnik in čakalo besede spoštljivega moža z Dunaja. Ze sam ta naval je pričal o želji ljudi, da bi radi razvozlati to nepregledno mrežo, ki dostikrat obdaja čustva in mišljenje Korošcev, jih zamegljuje, na drugi strani pa dopusti, da vzvalovijo nacionalistična čustva.

Ze kar ob začetku je Ringel svaril, da bo svojih šest tez o „avstrijski duši“ le zelo nepopolno mogel prilagoditi koroškim razmeram. Nato se je krepko in dobro zrežirano lotil koroške duše.

Najprej je hvalil prostost in svobodoljubnost koroškega človeka, trdil, da mladina dorašča tukaj bolj svobodno kot drugje v Avstriji in opozoril na pozitivne vplive z juga.

Poglejte zgodovini v oči!

Nato pa je neusmiljeno opisal odnos Avstrije in Koroške do preteklosti. Medtem ko Avstriji iz svoje zavesti izrivajo preteklost („iz Beethovna delajo Avstrijca, iz Hitlerja pa Nemca“), Korošci še tega ne delajo: ker dostikrat ostanejo zvesti tej preteklosti, je trdil Ringel. Korošci ne znajo razlikovati med narodnostjo in ideologijo, zato ima FPÖ tukaj vedno

zagotovljen osnovni mandat pri volitvah.

Ker se za bodočnost naučijo le, če si analizirajo preteklost, je Ringel pozval poslušalce, naj pogledajo zgodovini v oči, pri tem pa bodo morali opaziti, da so bili Karantanci „solidni Slovani“. Preteklost je največkrat neprijetna stvar, zato si pač številni Korošci ob nemštvu krepijo svojo samozavest.

„Razvijte nov odnos do slovenščine“

ne“ je klical Ringel in dejal, da je najhujše to, da je nemščina še vedno jezik prvega, slovenščina pa jezik drugega razreda. Ob zaključku je pozval tudi k spremembi odnosa do narave, do sočloveka in kulture ter izpovedal svoje globoko zaupanje v mladino.

Navzoči maloštevilni Slovenci so morali občutiti prireditev kot na glavo postavljeni koroški vsakdan. Saj smo navajeni, da nas koroški nacionalisti s krepkimi trditvami neusmilje-

no potiskajo ob stran. Tokrat pa je bil Erwin Ringel tisti, ki je s svojimi šestimi tezami (= trditvami) pošteno martral — z zavestno poenostavljenimi tezami — tiste Korošce, ki jim večkrat z besedo ne pride do živga. Aplavz, ki je prekinil Erwina Ringla, pa je pokazal, da je tudi na Koroškem mnogo ljudi, ki se ne strinjajo z uradno, asimilacijsko narodno politiko.

Predavanje, ki so ga popestrile koroške pesmi in besedila koroških avtorjev, bo ORF dokumentiral v nedeljo 10. novembra ob 17.15 uri s trčetrturino oddajo.

Ringel: Spremenite odnos do slovenščine!

PREBERITE

na strani

- 2 Pri ljudskem štetju 1981 so nazadovale vse manjšine
- 3 Ob 40-letnici zmage nad fašizmom: koroška premiera odrskega dela „A zarje so tukaj tihe“
- 4 Po poteh Lenarta in Gašperja
- 5 Žensko gibanje v zagati
- 7 Zgodba iz južne Afrike
- 8 Športna prireditve obmejnih občin

Podatki ljudskega štetja 1981 — odraz avstrijske asimilacijske politike

Majhne narodnostne skupnosti že od nekdaj z nezaupanjem gledajo na uradne podatke avstrijskih ljudskih štetij. Tudi novi podatki ljudskega štetja 1981, s katerim so ugotavljali občevalni jezik avstrijskega prebivalstva, kažejo nadaljnje številčno nazadovanje narodnih skupnosti v Avstriji. Na drugi strani pa vemo, da so te številke kvečjemu merilo za to, kako uspešna je bila avstrijska asimilacijska politika oz. kako so se ji prilagodili pripadniki manjšin.

Številčno nazadovale so vse manjšine

Centralni statistični urad na Dunaju je ugotovil, da je zapisalo na Koroškem pri ljudskem štetju 1981 okoli 14.200 ljudi slovenščino kot občevalni jezik. Če dodamo kombinacije z „vindiš“ jih je skupaj 16.500 na Koroškem, ki govorijo slovensko. V Avstriji so našli okoli 19.000 prebivalcev s hrvaškim občevalnim jezikom in 12.000 z madžarskim.

Po teh uradnih podatkih govori na Koroškem slovenski jezik s kombinacijami 2,7 odstotka celotnega koroškega prebivalstva. Na Gradiščanskem pa znaša delež ljudi, ki govorijo hrvaško 7 %, madžarsko pa 1,5 %.

Povsod je močno nazadovalo število pripadnikov narodnostnih skupnosti v primerjavi s štetjem leta 1971. Centralni statistični urad ugotavlja, da je število Slovencev v Avstriji med leti 1971 in 1981 nazadovalo za 19 %, Hrvatov za 20 %, Madžarov za 16 %, najhujše nazadovanje pa so zaznali pri Čehih, ki živijo na Dunaju: namreč za 35 %!

Omeniti je še treba, da je živelo leta 1981 v Avstriji okoli 150.000 delavcev iz Jugoslavije in okoli 70.000 iz Turčije.

Kaj nam pove prvi pregled podatkov?

Če vzamemo za podlago slovenščino, vindiš z vsemi kombinacijami v 32 občinah južne Koroške, (v

katerih je delež Slovencev več kot 1 %), potem moramo ugotoviti, da je v okraju Beljak-dežela nazadovala manjšina v primerjavi s letom 1971 za 26 %. V okraju Celovec-dežela obsega nazadovanje skoraj 14 odstotkov, medtem ko je nazadovanje v Velikovškem okraju z 3,7 % še najmanjše.

V absolutnih številkah je položaj takšen:

	prebivalcev	slovenščina (in komb.)
Celotna Koroška	528.023	16.525
Celovec (mesto)	85.246	958
Beljak (mesto)	51.635	95
okraj Šmohor	19.938	59
Celovec (dežela)	48.572	4.224
Beljak (dežela)	59.570	2.306
Velikovec	42.286	8.729

Socialne spremembe

Svoj delež za nazadovanje števil pripadnikov narodnostnih skupin je privedla seveda tudi sprememba socialnih razmer. Z nazadovanjem kmečkega prebivalstva se večja števila Slovencev v nekmečkih poklicih. Vemo pa, da v teh poklicih ni poskrbljeno za enakopravnost slovenskega jezika. Nedvomno vpliva to te socialne spremembe močno na statistično nazadovanje pripadnikov manjšine.

Podatki o socialni strukturi dvojezičnega področja na južnem Koroškem pa nam kljub temu povedo, da je delež kmečkega prebivalstva tukaj še vedno večji kot v koroškem povprečju. Medtem ko je v koroškem povprečju v kmetijstvu zaposlenega 7,1 % prebivalstva, se

delež kmetijskega prebivalstva na dvojezičnem področju giblje med 7,4 in 10,3 %.

Iz statističnih podatkov pa lahko razberemo tudi dejstvo, da se socialne razmere na juž. Koroškem hitreje spreminjajo kot v ostali Koroški. Število kmečkega prebivalstva se je v zadnjih desetih letih med štetji v občinah južne Koroške zmanjšalo za najmanj tretjino, v številnih občinah za polovico, ponekod pa še bolj močno. Iz hitrejših sprememb pa ne moremo sklepati na „prehitevanje“ ostalih koroških občin, le bolj na dejstvo, da je južna Koroška pač dosedaj vedno zaostajala za koroškim razvojem.

Če si ogledamo posamezne občine, potem zbuja morda največjo ga deleža obrobni turističnih občin Škofiče in Hodiše, ter v Bekštanju in Rudi. Le v posameznih krajih je opaziti naraščanje števil ljudi s slovenskim ali „vindiš“ občevalnim jezikom, medtem ko lahko rečemo, da se asimilacija nadaljuje na celotnem dvojezičnem področju.

Škof Laszlo popravlja podatke ...

Gradiščanski škof Laszlo se je konec avgusta na hrvaškem romanju bavil tudi z rezultati štetja. Poročal je, da so dušnopastirski štetja izpričala bistveno drugačne rezultate. Medtem ko ugotavlja uradno štetje 19.000 gradiščanskih Hrvatov, so s pastoralnim štetjem ugotovili 28.000 ljudi, ki želijo uporabo hrvaščine.

Tudi koroški Slovenci gledamo rezultate z nezaupanjem, saj je s preštevanjem manjšin vedno bila povezana tudi avstrijska politika žongliranja s podatki. V tej ali oni obliki so bil štetja pač vedno povezana s političnim, ideološkim in narodnostnim pritiskom. V tem oziru

Pešič se poslavlja

Po več kot štirih službenih letih se poslavlja z Dunaja veleposlanik Socialistične federativne republike Jugoslavije Milorad Pešič. Veleposlanik Pešič stopa v pokoj in se bo vrnil v Črno goro, kjer bo prevzel funkcijo svetovalca.

Ob poslovilnem sprejemu pri avstrijskem zunanjem ministru Leopoldu Gratzu je le-ta poudaril, da je Pešič postal veleposlanik v Avstriji v trenutku boljšejočih se odnosov med obema državama. Tudi Pešič je poudaril potrebo po dobrih odnosih med obema državama.

Nasledil ga bo verjetno dosedanji sekretar za zunanje zadeve Republike Srbije, Miloš Krstić.

pozornost nazadovanje slovenske številke ne morejo odgovarjati dejanskemu narodnostnemu stanju.

Na drugi strani pa v današnjih okoliščinah te številke celo olepšajo stanje. Saj je vedno težje primerjati številke npr. iz medvojnega obdobja z današnjimi številkami. Prej je doraščal človek na južnem Koroškem v skoraj izključno slovenskem okolju, danes pa so takšne okoliščine že izjema. K temu je prispevala „modernizacija“ družbe, ki pa je bila skoraj izključno nemška. To se najbolje vidi pri radiu in televiziji!

Ob ljudskem štetju leta 1971 je tedaj še živeči zgodovinar Tone Zorn ocenil: „V celoti kaže pretres dostopnih jezikovnih podatkov štetja 1971 težnjo po ložitvi Ziljske doline, širše celovške okolice in velikovškega sodnega okraja iz območja manjšinskega varstva.“

Medtem je zkon o narodnostnih skupinah (1976) to domnevo že potrdil. Tudi novi načrti v zvezi z dvojezičnim šolstvom in omejevalnim zadržanjem oblasti pri dvojezičnih napisih v šolah in drugje, potrjujejo, da Avstrija noče zapustiti poti zoževanja manjšinskih pravic; da noče priznati narodnostnih pravic neodvisno od števil.

Potreben je preobrat v avstrijski narodnostni politiki Miting Kladiwa pri Peršmanu

Proti izmaličeni podobi slovenskega antifašističnega gibanja v uradnem koroškem zgodovinsko in proti številnim desničarskim pojavom v koroški politiki se je obračala politična vsebina Kladiwo-mitinga pri Peršmanu, ki se ga je v nedeljo udeležilo nad 200 ljudi. Že pred srečanjem, ki so ga pretežno oblikovale kulturne skupine (glej str. 3), so Zveza koroških partizanov, Zveza slovenskih izseljencev in Društvo prijateljev Kladiwa sprejeli izjavo, ki ob 40. obletnici zmage nad fašizmom in 30. obletnici podpisa Avstrijske državne pogodbe ocenjuje uradna koroška stremiljenja za zoževanje narodnostnih pravic koroških Slovencev.

„Predvsem bi bil potreben demokracičen preobrat v narodnostni politiki, da bi se tako mogli uspešno zoperstaviti trdoživni nemškonacionalni propagandi, ki nespravljivo nasprotuje demokracični, avstrijsko-patriotični, antifašistični samozavešči,“ je rečeno v tej izjavi treh organizacij. „Uradna koroška manjšinska politika in njeno zgodovinsko ustvarjano ravno v zadnjem času negativno podoba o nekaterih radikalno- nacionalističnih slovenskih organizacijah. Tako predstavljajo slovensko antifašistično in narodnoosvobodilno borbo, partizansko gibanje in dejavnost slovenske Osvobodilne fronte na Koroškem kot protiaustrijsko zaroto...“ Po temeljiti oceni slovenskega narodnoosvobodilnega boja kot upravičenega boja za samoodlobo narodov, ugotavlja izjava, da je avstrijska narodnostna politika po letu 1955 usmerjena v „postopno“ omejevanje narodnostnih pravic, ki „izničuje in restriktivno izvaja pogodbeno obveznost“. Ob koncu pozivajo vse tri organizacije, naj se

antifašisti zavedajo svoje skupne odgovornosti, saj nemškonacionalistične sile ne škodujejo samo interesom in identiteti Slovencev, temveč tudi identiteti in interesom avstrijskega naroda.

Na mitingu sta bile predstavljene tudi dve dokumentaciji o antifašističnem odporu v Avstriji, ki naj bi po dogovoru z Zvezo koroških partizanov v bodoče dopoljevali Peršmanov muzej, Walter Wachs je dokumentiral delovanje odporiške skupine „Steiermark“, Max Murchitsch pa skupine „Leoben-Donawitz“.

V nagovorih so predstavniki Kladiwa predvsem kritizirali pokroviteljstvo vodilnih koroških politikov za prireditve skrajne desnice (glej tudi stran 1) in načrte za zoževanje dvojezičnega šolstva.

Med častnimi gosti mitinga sta bila tudi predsednik ZKP Janez Wutte-Luc in predsednik Zveze slovenskih izseljencev Jože Partl. V imenu Slovencev iz Italije pa je pozdravil srečanje Stojan Spetič.

Umrl je dr. J. Rus

V starosti 93. let je v nedeljo v Ljubljani umrl dr. Josip Rus, ki je bil v medvojnem času eden najaktivnejših članov napredne mladinske organizacije Sokol, kot zastopnik katere se je udeležil tudi ustanovnega sestanka Osvobodilne fronte slovenskega naroda.

Dr. Josip Rus je po vojni bil med drugim ljudski poslanec in član slovenskih republiških in jugoslovenskih zveznih forumov. Kot vnet družbenopolitični delavec se je dr. Josip Rus stalno zanimal za razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem, med drugim se je udeležil tudi otvoritve Peršmanovega muzeja v Lepeni. Žalna seja SZDL Slovenije ob smrti dr. Josipa Rusa je bila v torek 17. septembra v Ljubljani. Pokopan je na Bledu.

Tele Uno tudi za Borovlje

V treh tednih bodo tudi Boroveljčani lahko sprejemali dnevno več kot pet ur televizijskega sporeda oddajnika Tele Uno, ki je lastniško sicer v privatnih koroških rokah, stoji pa na italijanskem ozemlju. Blizu Žihpolj nameravajo namreč postaviti pretvornik, da bodo s svojimi oddajami dosegli tudi Borovlje, Gure in spodnji Rož. Končno bodo tele-konzumenti v teh krajih mogli izbirati iz večje programske ponudbe.

Ob tem pa se spet enkrat vidi, da koroška javnost (beri: koroško časopisje) meri z dvojnimi merili: če Slovenci postavimo v Žitari vasi pretvornik za boljši sprejem državnega ORF-programa, je to skoraj že veleizdajstvo. Če pa ORF-u konkurenčno podjetje Tele Uno na Žihpoljah postavi pretvornik za svoj lastni program, je to najbolj samoumevna stvar na svetu.

Slovo rdečega kardinala

Ne, rdeč ni bil, dunajski nadškof Franc, avstrijski kardinal König, ki ga je v tem tednu na njegovo lastno željo upokojil papež Janez Pavel II. Bil je osebnost, ki je nedvomno mero dajno vplivala na izboljšanje odnosov med katoliško cerkvijo Avstrije in avstrijskim delavskim gibanjem. Še od papeža Pija XII. imenovan za nadškofa dunajske škofije, nato leta 1938 od papeža Janeza XXIII. imenovan za kardinala Avstrije, se je v po vojni Avstriji trudil kot poslušni zastopnik vatikanske politike za ohranitev cerkvenega vpliva v političnem življenju Avstrije.

Ta naloga ni bila preprosta, ker je avstrijska rimsko-katoliška cerkev izgubila na ugledu: avstrofašistični diktaturi je služila kot glavni steber in tudi Königov predhodnik kardinal Innitzer, ki je navdušeno pozdravil priključitev Avstrije k tretjemu rajhu, je prispeval k temu razvoju. Tako se

je znašla avstrijska katoliška cerkev po vojni v paradoksnem položaju: po večini katoliško in verno avstrijsko ljudstvo je le zelo rezervirano opazovalo uradno rimsko-katoliško cerkev. Uradni cerkveni predstavniki iz prve republike za verno občinstvo niso bili več verodostojni.

S preusmeritvijo vatikanske politike po drugi svetovni vojni, se je novim razmeram prilagodila tudi uradna cerkev v Avstriji. Papež Janez XXIII. se je realistično soočal s problemi obstoječega sveta in spoznal, da mora — če hoče katoliška cerkev kot ustanova preživeti — priznati realnost in politične spremembe, ki so jih povzročile tudi revolucije po svetu. Levi delež za miselni preobrat v Avstriji je nedvomno prispeval kardinal König.

Niti kardinalovo osebno spoznanje, niti božja previdnost nista povzročili cerkvene odločitve, da cerkev ne bo

več direktno narekovala, koga smejo verniki voliti in koga ne. To je bil nauk časa, ki je najprej prodril do Janzevega Vatikana in potem šele v dunajsko nadškofijo. Tako je padla odločitev, da se cerkev v Avstriji ne bo več vmešavala neposredno v dnevno politiko, kar je tudi pomenilo, da ni več vsakega delavca „per ipso“ ekskomunicirala, samo, ker je volil socialdemokrate.

Takšno priznavanje realnosti pa je bila hkrati tudi zadnja šansa katoliške cerkve, da si ohrani vsaj del privilegijev iz preteklih časov. Ponovnega spopada z delavskim gibanjem ne bi več preživela. To, in samo to spoznanje je bilo vzrok Königovemu „rdečarstvu“. In njegova politika, ki je bila hkrati vatikanska, se je avstrijski cerkvi obrestovala: v sedemdesetih letih, v času socialistične samoulade, cerkvenih privilegijev niso zoževali, marveč so jih razširjevali.

Kreiskyjeva vlada, ki se za nobeno ceno ni hotela zameriti cerkvi, je popustila pri konkordatu v skoraj vsakem vprašanju: poslopja privatnih cerkvenih ustanov vzdržuje država v celoti; varstvo spomenikov (Denkmalschutz), v kolikor so last cerkve, vzdržuje in plačuje v celoti država; cerkveni davek je slej ko prej zadeva javnega tožilca in ne sloni na privatno-pravni podlagi.

Javne subvencije za cerkvene ustanove se gibljejo v višinah, o katerih rimsko-katoliška cerkev v času ljudskostrankarske večine še sanjariti ni mogla. In zastopniki cerkve nimajo samo častnih mest pri državnih prireditvah, kardinal je tudi častni gost pri sindikalnih prireditvah.

Na drugi strani se je kardinal König v notranjercerkvenih zadevah izkazal kot zelo strog, ortodoksen in klerikalen zastopnik verskih dogem. V aferi Holl se je kardinal izrekel proti pravici maševanja, nuni Strauss je odvzel pravico za poučevanje in tudi v moralnih zadevah ga ocenjujejo kot zastopnika ekstremno orto-

doksne struje, bodisi ob vprašanju splava, ob ločitvah zakonov ali ob skupnem življenju neporočenih parov, posebno mladostnikov.

Ne, rdeč gotovo ni bil ta kardinal, katerega odstop zaključuje tudi „K-obdobje“ v avstrijski povojni politiki; obdobja Kreiskega, Kirchschlägerja in Königa, ki so skupaj merodajno oblikovali avstrijsko politično življenje.

Bil je spreten in realističen predstavnik na sedežu dunajske nadškofije, prav gotovo napreden v primerjavi s svojimi predhodniki. Na ta način si je pridobil tudi določene simpatije in priznanje iz vrst necerkvenega tabora.

Zlasti pa je treba obžalovati njegov odhod iz cerkvenega in hkrati političnega življenja zato, ker novi papež ne obeta nadaljevanja složne politike med cerkvijo in katerikoli vlado, marveč zaostre starih pozicij in ker prav zato „preti“ nov dunajski nadškof in nov kardinal, ki bo morda bolj podoben Innitzerju kot Königju. Toda to so doslej samo špekulacije... fra-ter

Prepričljiva premiera „A zarje so tukaj tihe“

Mlada igralska skupina Odra treh herojev iz Pirnič pri Ljubljani je v soboto, v okviru mitinga Kladiva, nastopila v kulturnem domu Danica v Šentprimozu, kjer je v režiji Petra Militarova uprizorila dramsko delo ruskega avtorja Borisa L. Vasiljeva „A zarje so tukaj tihe“. Uprizoritev v Šentprimozu je bila premiera, torej prvi nastop z naštimanim delom v javnosti. Prišli so na Koroško, da z nami skupaj proslavimo 40-letnico zmage nad fašizmom. Komad „A zarje so tukaj tihe“ je brez dvoma zelo primerno odrsko delo za tako priložnost, saj

avtor besedila v njem prikaže popoln nesmisel vojne, kako umirajo mladi ljudje, ki stojijo šele na pragu življenja. Delu pa je svojo noto dal tudi režiser Peter Militarov, ker ga je zasnova na povsem sodobnih, novih režiserskih prijemih. Čeprav gre v delu za vojno, ko Nemci hočejo osvojiti ves svet, v predstavi sami sicer od daleč slišimo grmenje topov, vendar ves čas ne pade niti en strel, a vseeno umirajo mlada življenja, življenja deklet, ki se upirajo skupini nemških vojakov. Padajo na patroljah, v zasebdi, utapljajo v močvirju. Pet deklet

pade v boju proti skupini nemških vojakov.

Dogajanje na odru prepleta veselje, žalost in blaznost. Režiser je znal besedilo dopolniti z različnimi zvočnimi, svetlobnimi in vizuelnimi efekti, ki v gledalcu zapustijo še globlji vtis. Vse to pa vsekakor ni zasenčilo igre, marveč so mladi igralci povsem bili kos svojim vlogam, ki so od njih zahtevale vse sposobnosti poklicnega igralca. Veselje, razigranost, naivnost in trenutke groze smrti so igralci podajali doživeto in prepričljivo. Skratka, videli smo res odlično predstavo. Škoda, da igre ni videlo več ljudi, kvaliteta in izpoved komada bi to zaslužila. Čeprav je bil esej o delu, ki ga je podal Janko Messner, do datek k protestu zoper vojne in nasilja ter zatiranje malih narodov v današnjem času, je vse bilo to izpovedano v delu samem.

Kulturni spored v okviru mitinga je obsegal še več programskih točk. V nedeljo dopoldne je v farni dvorani v Železni Kapli gostovalo Gledališče čez cesto iz Kranja, ki je tam uprizorilo lutkovno igro „Zgodba o neprijetnem obisku ali Švignolin“. Predstavo je obiskalo okoli šestdeset otrok iz Železne Kaple in okolice. Na glavni prireditvi mitinga pri Peršmanu v Lepeni je sodeloval pevski zbor SPD „Zarja“ iz Železni Kapli, ansambel „Bruji“ iz Gradišanske in ansambel „Uranak“ iz Beograda — Napovedani Mladinski pevski zbor tržaškega partizanskega pevskega zbora „PINKO TOMAŽIČ“ iz neznanh razlogov ni prišel.

Ansambel gledališča Odra treh herojev po uspešni premieri v Šentprimozu

Samouk V. Pogačar rastavlja v taberni „Pri Joklnu“

Kulturno življenje v taberni Pri Joklnu je zelo pestro in zanimivo. Potom lepaka in drugih vabil to dvojezično gostišče v Celovcu vabi na svoje redne kulturne večere, na katerih obiskovalcem nudijo možnost uživanja umetnosti vseh zvrsti, ki jih je možno predstavljati v takem lokalu.

Prejšnjo sredo so k Joklnu vabili na otvoritev razstave likovnih del Viktorja Pogačarja iz Tacna pri Ljubljani. Mladi slikar-samouk je v

Celovec prišel z oljnatimi slikami s tremi tematskimi področji. Že s tega vidika je razstava zanimiva. Umetnik v svojih ciklič prikazuje mikroskopske forme v katerih upodablja, seveda na fantastičen način, prabrstenje življenja, v drugem ciklu se ukvarja z ženskim aktom, v tretjem pa z razpoloženskimi prerezi hiš, ki jih v ciklu imenuje „Portali“.

Slike, ki jih Viktor Pogačar prikazuje, gledalca spravijo v neko šokantno situacijo, saj je ob nje-

govih slikah konfrontiran v tri popolnoma si nasprotujoče svetove. Edino, kar imajo razstavljena dela skupnega, je tehnika slikanja in podobne barvne kompozicije. To potrjuje, da je umetnik že našel svojo govorico barv, v izpovedi pa očitno še išče tisti izraz, ki je za likovno umetnost nujno potreben. Pri tem mu je nekoliko v pomoč nota naiva, zlasti pri motivih „Portali“, ko proclja hiš razgali in gledalcu na preprost način pričara notranje življenje hiše. V tem je morda najbolj izviran, čeprav je v prikazovanju mikroskopskih form bolj privlačen že zaradi barvnih kompozicij in, ker gledalcu prepušča razvijati svojo fantazijo. Manj prepričljiv je v slikah z ženskimi akti, čeprav tudi v tem oziru skuša biti iznajdljiv, a likovna umetnost ima prav v tem oziru zelo občutljive zakonitosti, ki ne dopuščajo posebnih eksperimentov.

Razstavo Viktorja Pogačarja v kulturni gostilni Pri Joklnu je vsekakor treba videti, saj gre za mladega samouka, ki z vsem zanosom stopa v vrste likovnih umetnikov. Za sabo ima že vrsto skupinskih in samostojnih razstav. Razstavljene slike so tudi na prodaj, gotovo so med njimi tudi takšne, ki bodo našle mesto v zasebnih prostorih.

Monika Zeichen (na desni) je odprla razstavo Viktorja Pogačarja (v sredini) v dvojezični taberni Pri Joklnu

ANTON PELINKA

Geto in apartheid na jugu Koroške

Kako zares manjka velikodušnosti do slovenske narodne skupine, se kaže v deželnem volilnem redu, ki ga je sprejel koroški deželni parlament leta 1979. Ta zakon deli Koroško na štiri volilna okrožja in dve zvezi volilnih okrožij. Meje volilnih okrožij in zvez volilnih okrožij so začrtane tako, da je relativno zaokroženo naseljeno območje slovenske narodne skupine kar večkrat razdeljeno in ostaja s tem možnost Slovencev, da bi jih v Landtagu zastopala lastna stranka, po možnosti majhna.

V nemški zvezni deželi Schleswig-Holstein zagotavlja volilni zakon danijski manjšini zastopstvo v deželnem parlamentu. V Južni Ti-

rolski daje „paket“ Ladincev prav tako garancijo, da sodelujejo v deželnem parlamentu. Na Koroškem pa naredijo vse, da bi preprečili takšno, manjšini prijazno parlamentarno zastopstvo slovenske narodne skupine. Slovenci so le stežka Avstrijci.

Slovenci na Koroškem so tudi stežka Slovenci. Vabijo jih, skušajo jih, naj postanejo „Nemci“. Če pa se še kljub temu počutijo Slovence, jim posredno pomagajo do manjvrednostnega kompleksa. V leta 1980 objavljeni študiji „Vsakdanji odpor“ sta Ludwig Flaschberger in Albert F. Reiterer opisala rezultate svojega raziskovalnega dela.

„Tri četrtine vprašanih v okraju Velikovec, kjer je potekala raziska-

va, vsaj pasivno obvladajo krajevno narečje. Kljub temu ima pripadnost kar manjšini večinoma manjšini sovraven značaj. Manjšinske pravice izrečno pozdravljajo samo majhen del vprašanih. Tudi obstoječe pravice (npr. slovenski časniki) so deležni odobravanja samo ene četrtine. Pri tem vzbuja pozornost okoliščina, da je največje netoleranco zaslučiti pri tako imenovanih vindišarjih, za asimilacijo vnetih slovensko govorečih prebivalcih...“

Tako vindišarski kot slovenski Korošec sta zaznamovana z zgodovinsko pogojenim manjvrednostnim občutkom spričo večvrednega nemškega (Flaschberger, Reiterer, str. 97).

Geto, kamor se čutijo odrinjeni

Slovenska prosvetna zveza vabi na

SREČANJE GLEDALIŠKIH SKUPIN

v nedeljo 22. 9. 1985 v kulturnem domu v Šentprimozu

SPORED:

Ob 10. uri: Dva primerka „sodobnega“ (zastarelega) odrskega ustvarjanja na Koroškem nato diskusija o izpovedni vrednosti besedila iz pravkar podanih primerkov in o izbiranju dramskih tekstov

Ob 12.30 uri: kosilo

Ob 14. uri: Predstavitve dramske kartoteke — pripravili sta jo Maja Haderlap in Helena Verdel, ki bo odslej izbiranje komadov bistveno olajšala.

Haderlapova in Verdelova bosta nato predstavili nekaj komadov bolj natanko in nakazali možnosti dramaturških pristopov in razčlemb.

Sledila bosta pogovor o predstavljenih besedilih ter izmenjava izkušenj in mnenj.

Gustav Januš v Mariboru

Gustav Januš, ki je prejel Petrarkovo nagrado, letos nagrado Prešernovega sklada, pred kratkim pa še druge nagrade, je pretekli teden kot slikar in pesnik v Mariboru doživel izredno prisrčen sprejem. Tam se je namreč predstavil s samostojno likovno razstavo in literarnem večeru. Prireditelj je bila v Umetnostni galeriji, kjer je umetnik predstavil cikel svojih najnovejših slikarskih del in bral iz svojih pesniških zbirk.

Razstavo je odprl predsednik skupščine Mestne kulturne skupnosti dr. Vladimir Bračič, o Januševem slikarskem delu pa je spregovoril dr. Janko Zerzer, ki je bil hkrati tudi predstavnik Krščanske kulturne zveze, medtem ko je SPZ zastopal član upravnega odbora Joško Hudl. O Janušu pesniku je številnim občinstvu spregovoril dr. Bruno Hartman, ravnatelj Univerzitetne knjižnice, zatem pa so avtor sam in člani SNG Maribor brali iz Januševih del. Predstavitelj Januša slikarja in pesnika je v Mariboru naletela na zelo dober odmev. Prireditelj je sodila v okvir rednega kulturnega sodelovanja mesta Maribor s koroškimi Slovenci. Tako bo v letošnji jeseni prišlo do ponovnega koroškega večera, ko bodo pod geslom „Koroška narodna pesem“ v Mariboru gostovali zbori SPZ in KKZ.

5. slikarski teden v Svečah

Poročilo o 5. slikarskem tednu v Svečah objavljamo z nekoliko zamudo (pa ne zaradi tega, ker naš list tja ni bil vabljen), ampak preprosto zato, ker je, kot smo se bralcem že opravičili, postalo pretesno, da bi lahko objavili vse prispevke ob pravem času.

Najbrž je pisateljsko srečanje manjšinskih narodov na Obiskem bilo odločilno za pobudo, da v Svečah priredijo srečanje slikarjev treh dežel. Zamišlel SPD „Kočna“ je postala resnica — in letos so v Svečah z uspehom zaključili 5. slikarski teden. Na povabilo društva

so letos prišli v Sveče slikarji Edi Žerjal iz Trsta, Saša Kump in Jože Peterneš-Mausar iz Slovenije (Kranj - Žiri) in koroška slikarja Hans Staudacher in Franz Petschounig-Moro.

Slikarji so kot običajno, ustvarjali v stari ljudski šoli, kjer je bil dostop možen tudi občinstvu, ki je lahko sledilo nastajanju njihovih umetniških del. 5. slikarski teden v Svečah pa je v prvi vrsti služil namenu srečanja umetnikov treh dežel, kar je z gostoljubnostjo prireditelja in seveda domaćne gostilne pri Adamu povsem uspelo. Srečanje je bilo povezano tudi s kulturnim sporedom pri katerem je sodeloval domači društveni pevski zbor, na zaključni prireditvi, ko so umetniki razstavili svoja dela, pa je v dvorani pri Adamu z glasbenim sporedom nastopil prof. Kalkreuth iz Celovca in Lucija Feinig. Posamezne umetnike je občinstvo predstavil predsednik SPD „Kočna“ dr. Janko Zerzer.

Slikarski teden v Svečah iz leta v leto zbuja zanimanje domače in širše javnosti. Tako je bilo tudi letos, saj je odvijanje tedna (od 1. do 7. septembra 1985) zasledovalo mnogo ljudi, dogodka pa so tudi javna občila posvečala precej pozornosti. Med številnimi gosti, ki so prišli na zaključno prireditev, je bil tudi predstavnik koroške deželne vlade — za kulturni oddelek — dv. sv. dr. Pavel Apovnik.

Vabilo na predavanje

VLOGA VERE IN CERKVE V ZGODOVINI IN SEDANJOSTI SLOVENSKEGA NARODA

v petek 20. 9. 1985 ob 20. uri v Kulturnem domu v Dobrli vasi

Prireditelj: Slovenska prosvetna zveza

v soboto 21. 9. 1985 ob 20. uri v farni dvorani v Železni Kapli

Prireditelja: Slovenska prosvetna zveza in SPD „Zarja“ v Železni Kapli

Predavatelja: pomožni škof Vekoslav Grmič in prof. Jože Rajhman

4 Slovenci npr. zaradi zahteve koroškega Heimatdiensta in koroš. svobodnjaške stranke, ki se zavzemata za šolsko razločevanje, ta geto je že stvarnost. To je notranji geto — in tako je tudi „apartheid“ na jugu Avstrije že vzpostavljen. Slovenec je tisti, ki je spodaj — in tisti, ki naj tudi ostane spodaj. Nemec pa je, kdor je zgoraj ali hoče navzgor.

Ni naključje, da za Avstrijo v tem razločevanju narodnih skupin ni prostora. Povsod tam, kjer vlada polarizacija med namškim in slovenskim ali nemškim in italijanskim, zakrni Avstrija in postane le tehnični ali pravniški umetni pojem. Tam, kjer se morata Tirolec in Korošec umakniti v narodnostni geto. Avstrije pravzaprav ni več, tam ni Avstrijcev. Avstrija bi bila sama po sebi možnost, da iz Korošcev in Tirolcev, govorečih različne materne jezike, naredi za solidarnost spo-

sočne mlade ljudi z nacionalno identiteto.

Da so Tirolci in Korošci le stežka Avstrijci, pa pomeni tudi, da so običali v preseženem družbenem statusu. Če se bo v Južni Tirolski odločila fronta med Italijani in Nemci učvrstila, se bodo s tem pokrila socialna nasprotja, socialni problemi. Če bo na Koroškem družba razcepljena na prevladujočo nemško in odvisno slovensko skupino, bodo vprašanja modernizacije prav tako sekundarna kot vprašanja socialne izravnave. Narodnostni, etnični princip onemogoča modernost.

Težava, zaradi katere je težko biti Avstrijec, je težava, kako najti pot v sodobnost in s tem tudi v prihodnost.

Naši razgledi, 9. 8. 1985 št. 15., str. 164—465

(Konec)

Lipej Kolenik obhaja 60-letnico

vebrah in strminah je še danes trdo, še hušje pa je bilo za časa Kolenikove mladosti. Največja preizkušnja tega trdega življenja na Komlju pa je bila vsekakor v zadnji vojni, ko je šlo za biti ali ne biti.

Prva akcija novega Hitlerjevega „reda“ so bile aretacije, zapori in nato izselitev koroških Slovencev 14. aprila 1942. Posledica tega, je bil med koroškimi Slovenci narodnoosvobodilni boj. Naše ljudstvo ga je podpiralo po vsej južni Koroški, še posebno pa na Komlju. Kolenik Lipej je že od marca leta 1943 naprej sodeloval s partizani, 16. maja 1944 pa se je tudi sam pridružil partizanski vojski. Naslednjega leta 16. marca 1945 pa je bil v boju pri Strojni na Koroškem težko ranjen. Po okrevanju so ga pripoznali za 80 odstotnega partizanskega invalida. Po vojni ga najdemo v mladinski in drugih organizacijah, kjer je zastavljal svoje sile v dobrobit slovenske narodne skupnosti ter za pravice delovnega ljudstva. Poleg funkcije predsednika nadzornega odbora ZSO ima tudi funkcijo podpredsednika Zveze koroških partizanov, predsednika upravnega odbora Posojilnice Pliberke, deluje pa še v številnih odborih, kjer s svojimi dolgoletnimi organizacijskimi izkušnjami pomaga, kjerkoli je to le mogoče. Za posebne zasluge v narodnoosvobodilnem boju in v povojnem delu je Lipej Kolenik prejel še celo vrsto odličij in priznanj, med njimi zlato odličje Osvobodilne fronte.

Jubilanta pa poznamo tudi kot zasluznega dopisnika Slovenskega vestnika. Le-tega je dolga leta oblikoval tudi tiskarsko, saj je bil do pred nedavnim zaposlen v tiskarni Drava, kjer se tiska naš list.

To je kratko opisana življenska pot našega jubilanta, moža, ki v borbi za narodne in socialne pravice stoji vedno v prvih vrstah, kar pomeni, da je mnogo žrtvoval in še žrtvuje za našo narodno stvar.

Našemu jublantu ob njegovem prazniku iskreno čestitamo z željo, da bi še naprej s svojimi izkušnjami oplajal naša skupna prizadevanja v dobrobit slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Številnim čestitkam, ki jih tovariš Lipej prejema, se z najboljšimi željami pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika.

Od Wölflna do Peršmana

Zadnjo nedeljo so vabila SPD „Zarja“, SPD „Obir“ in Krajevno združenje ZSM na 3. pohod po poteh Lenarta in Gašperja.

Krajevna društva, ki so pred tremi leti sklenila organizirati ta pohod, so izbrala že tako ime, da je vsem takoj jasno, kje in s kakšnim namenom se ta pohod odvija. Spomin na težke a dokaj slavne dni

in pohodniki iz Trsta. „Vobenčani“ so udeležence pohoda povsod prijazno sprejemali in jim stregli s pijačo in drugimi dobrotami. Tako ni bilo preveč težko dohajati tudi najstarejšim in najmlajšim udeležencem – gospej Mariji in Pavli ter Martini in fantiču iz Kotmare vasi.

Pri Wölflnu, Tavčmanu in Mike-

Pohodniki med počitkom

naše zgodovine, obisk domačij in kmetij ter prebivalcev, ki so naše prednike sprejemali, hranili in podpirali v narodnoosvobodilnem boju, sta glavna smisla prenašanja tradicij na mlade ljudi ter njih seznanjanje s polpreteklo zgodovino in z današnjimi političnimi pojavi, je nadaljnji namen. Končno in nazadnje pa precej odtehta tudi lep jesenski dan doživeti v naravi.

Tako se je ob 8. uri zjutraj zbralo pri Wölflnu v Lobniku nad 40 veččinoma mladih pohodnikov, ki so krenili na pot po kmetijah sončnega Lobnika. Med njimi člani Pručnikov družine, gostje Kotmirčani

ju so pohodnikom spregovorili tudi domačini pri nekaterih hišah pa so se pridruževali dolgi koloni, tako da je na cilj pri Peršmanu kočno prispelo – s spremstvom varnostnih organov vred – preko 50 udeležencev. Pri vsaki hiši je bilo obvezno fotografiranje. Domača Posojilnica pa je prav vsakemu pohodniku darovala športno čepico, ki ga je varovala pred žgočim soncem.

Kakorkoli gledano – po številu ali prijetnem vzdušju – 3. pohod po poteh Lenarta in Gašperja je bil lep in uspešen.

Ob svojem življenjskem jubileju je imel Lipej Kolenik na obisku poleg sorodnikov tudi predstavnike naših narodnopolitičnih in gospodarskih organizacij ter ustanov tako iz Celovca kot še posebej iz Pliberke, pa tudi iz Slovenije. Prišli so, da mu čestitajo za 60-letnico. V izbranih besedah so orisali njegovo življensko pot in poudarili njegov veliki delež v naših skupnih prizadevanjih; čestitke in spominska darila, ki so jih izročili jublantu, so bila povezana z najboljšimi željami za bodočnost – in s prošjo, da bi Lipej tudi še naprej tako požrtvovalno in vsestransko deloval v korist svojih domačinov in vse naše narodne skupnosti.

Za čudovito sobotno popoldne, ki je ob prekipevajoči gostoljubnosti jubilanta in njegove žene Milke ter njunih mladih pomočnikov minilo v prijetni domači družabnosti, se vsi, ki smo se odzvali vabilu na lepi dom v Šmarjeti nad Pliberkom, iskreno zahvaljujemo!

Loče - Srečanje s prijatelji iz Slovenije

Preteklo nedeljo je bilo pri Pušniku v Ločah srečanje s člani in prijatelji Kluba koroških Slovencev v Ljubljani, ki niso le živo povezani z našo problematiko, ampak se močno prizadevajo tudi za gmočno in moralno pomoč našim društvom in ustanovam. Po izletu v Ziljsko dolino in ogledu tamkajšnjih kulturnih znamenitosti, so rojaki iz Slovenije prisostvovali tudi stehvanju v Zahomcu ter se na povratku za nekaj časa ustavili tudi pri nas. Tukaj je bil kratek kulturni program, na katerem so sodelovali: oktet „Bratov Pirnat“, domači moški pevski zbor in kvintet „Jepa“. Predsednik SPD „Jepa-Baško jezero“ Franček Černut jim je po pozdravnih pesmi zaželel dobrodošlico v Ločah ter na kratko orisal društvo in njegove dejavnike. Naš rojak Stane Uršič, prav za prav tukajšnji domačin je izrazil veselje, da se s prijatelji iz kluba spet enkrat lahko pomudi na tem, prelepem koncu rodne zemlje. Iste misli je navedla tudi dolgoletna dobrotnica naših tamburašev, sodnica Zdenka Bukovec, ki je podelila nekaj daril dejavnikom. Medtem, ko je naš moški pevski zbor podal predvsem domače, koroške pesmi, se je oktet „Bratov Pirnat“ izkazal kot pravi mojster svoje stroke. Z ubranimi glasovi je dovršeno zapel tudi zahtevnejše pesmi in žel pri številnem občinstvu mnogo odobravanja. Turdi kvintet „Jepa“ vidno napreduje, občuti se vztrajno delo, o čemer pričajo komadi, ki so docela, tako po skladbi, kot tudi besedilu nastali v njihovi režiji. Res, da je bil napovedani ansambel „Toneta Žagarja“ zadržan, vendar je glasbeni spored improvizirane prireditve predstavljal lep zaključek izleta rojakov. Le malo časa je preostalo za naknadni pomenek s prijatelji, ki jih je izlet deloma le nekoliko utrudil in so se kmalu od nas poslovili.

F.Č.

PRIREDITVE

Bistrica v Rožu

SREČANJE IN POHOD NA KOZJAK

v sob. 21. in ned. 22. 9. 1985
Zbirališče: v farni cerkvi na Bistrici v Rožu, s pričetkom ob 15.30 uri.
Prireditelja: Katoliška mladina in Dižesanjungendstelle.

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na

IZLET NA POLINIK, 2748 m

(najvišji vrh Kreuzeckove skupine)
v nedeljo 22. 9. 1985
Zbirališče: ob 6. uri zjutraj pri železniški postaji Lipa nad Vrbo.
Vodi Lubo Urbajs.

Turistična občina Krumpendorf/Kriva Vrba vabi na

NAGRADNO RIBARJENJE

v času od 20. do 22. septembra 1985.
Prispevek za ribiča udeleženca znaša 300 šil. Prijave: A-9021 Kurgemeinde Krumpendorf, tel. 04229-2313.

MENJAVA DENARJA

Stanje v četrtek 19. septembra 1985

Za 100 dinarjev dobite	5,70 šil.
Za 100 dinarjev plačate	6,75 šil.
Za 100 lir dobite	1,015 šil.
Za 100 lir plačate	1,095 šil.
Za 100 mark dobite	693,20 šil.
Za 100 mark plačate	709,50 šil.

Slovenski znanstveni inštitut vabi na predavanje in diskusijo

SPRACHMINDERHEITEN IN MITTELEUROPA

v torek 24. 9. 1985 ob 19.30 uri v Mladinskem domu, Mikschallee 4.
Predavatelj: mag. Ralph Jodlbauer.

Dom v Tinjah

Informativni teden: „Južna Koroška“ – Dve kulturi – dva jezika še do nedelje 22. 9. 1985 ob 9. uri.
Predavatelj: ravnatelj dr. Reginald Vospornik in rektor Jože Kopeinig.
Vodstvo: Inger-Johane Bilde, Danska Soprireditelj: AEIIdre pa hojskole i udlandet iz Danske

V petek 20. 9. 1985 ob 9.–21. ure: Začetek plesnega tečaja za začetnike.
Vodi: Gregej Kristof. Tečaj obsega 10 dvojnih ur.
V petek 20. 9. 1985 ob 19.30 uri – Odprtje razstave del 5. slik. tedna v Svečah. Pri odprtju sodeluje MoPZ „Koča“ iz Sveč.

POHOD NA PECO

v nedeljo 22. 9. 1985
Zbirališče: ob 8. uri zjutraj pri spodnji postaji sedežnice (Petzenkömrig) Od Stanov gremo preko Kniepsa na Kordežovo glavo in od tam naprej do Ulatove kočice (Dom na Peci). V Ulatovi koči bo kosilo in družabnost. Vračamo se po isti poti. Potrebščine: potni list (zaradi prehoda na Peci), ustrezna oprema in veliko dobre volje. Ob slabem vremenu (dežju) pohoda v letošnjem letu ne bo več.

MLADINSKI KULTURNI FESTIVAL

v nedeljo 29. 9. 1985 ob 14. uri na skednju v Kapli ob Dravi.

Iz sporeda:

- Predstavljeni bodo najvanejši izsledki ankete, ki so jo izvedle mladinske organizacije – Katoliška mladina, Zveza slovenske mladine, Koroška dijaška zveza in slovenski koroški skavti, s strokovno pomočjo Slovenskega znanstvenega inštituta – dr. Franc Merkač
- Diskusija: mladina diskutira s kulturniki in politiki
- Glasba: jazovska skupina KUNDALINI in ansambel DRAVA
- Galerija: razstavlja Hanzl Certov in Meina Schellander.

Celovec

Predavanje in pogovor o temi: „SLOVENŠČINA PRED URADI“ Slovenščina pri občini, okrajnem glavarstvu, finančnem uradu, carini itd.

v sredo 25. 9. 1985 ob 20. uri v Mladinskem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu Mikschallee 4.
Uvodno predavanje bo pripravil dv. sv. dr. Pavel Apovnik.
Na pogovor so vabljeni vsi slovenski odborniki in sodelavci pri občinskih listah, ker obstoja tudi želja o skupnem nastopanju v narodnih vprašanjih! Pripravili bomo tudi strokovni material.

Rožek

OTVORITEV RAZSTAVE VALENTINA OMANA

freske na steni, novejša dela, asfaltne slike itd.
v soboto 21. 9. 1985 ob 19. do 21. ure v rožeški galeriji
Razstava je odprta do 13. 10. 1985.
Na razstavi tudi dela različnih znanih umetnikov.

Pogovori v St. Georgnu – „Božje delovanje v svetu in zgodovini“ od 24. do 28. septembra 1985 v Domu prosvete (Bildungshaus) v St. Georgnu am Längsee.
Predava: kardinal Joseph Ratzinger iz Rima.

Katoliško prosvetno društvo Šmihel vabi na

VAŠKI PRAZNIK

v nedeljo 29. 9. 1985 ob 4. uri na Davidovem travniku v Šmihelu (trgovina Krivograd)
Prireditve bo ob lepem vremenu.

Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ Kotmara vas vabi na
VESELICO GORJANCEV
v soboto 28. 9. 1985 ob 20. uri pri Puschniku v Sentkandolfu.
Za ples bodo zaigrali „Fantje iz Podjune“.

GLASBENA ŠOLA NA KOROŠKEM

sporoča:

V jeseni se bo v oddelku Celovec začel pouk orgel. Prav tako bo zborovodska šola znova začela s tečaji za začetnike. Interesenti naj se javijo pisмено pri Društvu glasbene šole. Celovec, Mikschallee; telefon (0 42 22) 35 9 85

Bistra glava

se uči slovensko

POSOJILNICA-BANK DOBRILA VAS r. z. z o. j.

išče

BANČNEGA NEMŠČENCA (NEMŠČENKO)

Predpogoj je obvladanje slovensčine in nemščine
Pismene prijave na: Posojilnica-Bank Dobrla vas, Pliberška 6, 9141 Dobrla vas

Žensko gibanje v zagati?

2. avstrijska univerza žensk je zaključena. Program je bil zelo pester in bogat: predavanja, obširne razprave, delovni krožki, literarni in kulturni programi. Tudi koroške Slovenke so se aktivno vključevale v diskusijski proces (glej prejšnjo številko SV).

Želela bi podati samo nekaj splošnih misli

Žensko gibanje je prav gotovo še vedno močno prisotno. Mnogo se je do danes zgibalo in razgibalo. Predvsem na področju vsakodnevnega življenja. Spreminjajo se načini oblačenja, stanovanja, načini sodelovanja, oblike in kraji komunikacije. Geslo „privatna sfera je tudi politična“ nas je privedlo do večjega upoštevanja postransko definiranih življenjskih oblik, v katerih se premnogokrat izvaja nasilje — na primer v družini, na delovnem mestu itd. Na podlagi teh izkušenj so postale ženske zelo kreativne

pri razvijanju alternativ. Tako gledano je žensko gibanje važno in še vedno napreduje.

Toda to je le ena plat medalje. Če zasledujemo diskusijo o ženskem vprašanju, smo v vedno večji meri soočeni s fenomenom „umika“ in „stagnacije“. Pri tem se porajajo vprašanja kot na primer: kakšno možnost imamo ženske priti iz svoje stagnacije sprčo ofenzive s strani desnice na področju družinske politike, prekinitve nosečnosti ali oboroževalne politike? Kako se lahko učinkovito zoperstavljamo tendencam umika tudi v lastnem krogu kot n. pr. „roke proč od politike, tja h telesu in magiji“.

Brez dvoma so brezbriznost in resignacija napram praktični politiki in s tem povezanim zmanjševanjem ženske moči, privedli del ženskega gibanja na rob. Veliko ženskih idej služi reakcionarnim namenom. Naj omenimo samo zahtevo določenih feminističnih krogov po mezdah za gospodinjstvo delo. Zavedamo se, da so taka razmišljanja v veliki meri tudi izraz zaostrenih gospodarskih in političnih razmer. Zahteva po umiku iz javnega in političnega življenja je torej igra kart v prid drugih.

Kako iz te zagate?

Na eni strani niha žensko gibanje med nujnostjo po čim širšem političnem udejstvovanju (saj drugače nam bo desnica kaj kmalu plesala po hrbtu in nam odvzela še tiste pravice, ki so tudi sad naših prizadevanj!), na drugi strani pa se hoče odreči že obstoječim in v veliki meri od žensk iniciiranih kulturnih praks, ki so se mnogokrat razvile v upor proti patriarhalno-kapitalističnim razmeram in proti vladajočim oblikam političnega udejstvovanja.

In ženska kultura se dejansko v mnogih primerih razlikuje od moške. Da omenim samo prizadevanja žensk na znanstvenem področju, ki v zadnjem času v vedno večji meri upoštevajo t.i. zamolčano plat zgodovine. Pri tem seveda ne gre samo za razbijanje mita, češ, da so le možje bili produktivni, temveč tudi in še bolj radikalno za vprašanje, kaj nam je ta „produktivnost“ moškega sploh prinesla?

V delovnem krožku Lisbeth N. Trallori, soavtorke knjige „Der Himmel ist blau, kann sein“, smo ime-

le priložnost, da se seznanimo tudi s to vrsto zgodovine. Lisbeth je intervjujala 94 upornic — antifašistk (tudi slovenskih koroških partizank!), ki so imele mnogokrat priložnost, da se pogovarjajo o svoji lastni zgodovini, katera do danes ni bila deležna ustrezne pozornosti. Saj se 40 let nihče ni pobrigal za doprinos žensk v antifašističnem upor. Zato tudi ni čudno, da so se ženske začetka obotavljale, bile bojazljive in so svoja dejanja pogostokrat videle kot nevedna omemb. Brez dvoma pa so ravno te ženske s svojimi dejanji doprinesle velik delež k osvoboditvi Avstrije — tudi če to v svoji ponižnosti nočejo priznati.

Kaj lahko iz tega sklepamo?

Torej — važno se mi zdi, da se ženske upoštevajo tudi kot subjekt zgodovine in ne zgolj kot objekt. Kot vidimo, so tudi ženske bistveno sooblikovale zgodovino in politiko, čeprav so bile dokaj hitro spet potisnjene ob rob. S čim naj bi se hvalili naši možje v političnih institucijah in organizacijah, če ženske ne bi delale na bazi, opravljale tiste „senčne“ posle v ozadiju. Zato menim, da se naj znebimo malo tiste ponižnosti in pohlevnosti, ki nam je prej škodovala kot koristolca. Tudi za nas koroške Slovenke je napočil skrajni čas, da se začnemo upirati in zoperstavljati kliseju onemogle brezgodovinske in pasivne ženske.

V okviru današnjih razmer bomo ženske prodrle le, če se bomo zavedale svoje pomembnosti in se s čim večjo samozvestjo aktivno vključile v javno življenje. Politika naj bi bila sad prizadevanj vseh družbenih sil in ne samo igrišče nekaterih koristolovcev!

Ju Ma

OBIŠČITE

Werner Bergovo galerijo

V PLIBERKU

Odperta je dnevno
od 10. do 12. ter od 16. do 18. ure.

Čudni obiski iz južne Tirolske

Člani južnotirolske mladinske organizacije „Junge Generation-Südtiroler Volkspartei“ in južnotirolskega „Heimatspflegerverband-a“ so letos avgusta obiskali Koroško, kjer jih je sprejela „Kärntner Landsmannschaft“. Sodelovanje članov SVP s koroškimi „domovinskimi silami“ sicer ni novo, razveseljivo pa je, da ob tem celo na Južnem Tirolskem kritizirajo način in obliko tega sodelovanja.

Južnotirolski časopis „Volksbote“ se čudi nad obiskom in piše, da je delegacijo s problemi dvojezičnega šolstva in o problemih sožitja med „nemško-Korošci“ in slovensko manjšino informiral predsednik KHD-ja dr. Feldner. „Volksbote“ opozarja, da je to predsednik tiste organizacije, ki si je izbralo za nalogo, da pretežno nemško večino „ščiti“ pred slovensko manjšino. Komentator sprašuje delegacijo zakaj se ni informirala o položaju tudi pri zastopnikih slovenske manjšine in zaključuje: „Die Jugendorganisation einer volklichen Minderheit reist in ein Land, in dem ebenfalls eine Minderheit um ihre Existenz kämpft. Sie läßt sich aber nicht von den Vertretern der dortigen Minderheit informieren, sondern von den Nationalisten des Staatsvolkes. Was würde die Junge Generation wohl sagen, wenn eine österreichische Jugendgruppe auf Einladung etwa der Dante-Alighieri-Gesellschaft nach Bozen käme, und sich hier nur von den italienischen Nationalisten „aufklären“ ließe?“

Poziv slovenskih pisateljev

Slovenski pisatelji, ki so se pred nedavnim zbrali na srečanju v gradu Štatenberg na Štajerskem, kjer so obravnavali vlogo pisatelja v slovenski zgodovini in v oblikovanju narodne samozvesti, so ob koncu srečanja soglasno sklenili, da pošljejo izjavo v Rim in na Dunaj; to se je zgodilo na predlog tržaškega pisatelja Borisa Pahorja. V prvi

izjavi, naslovljeni v Rim, je rečeno, naj ob 10-letnici podpisa osimskega sporazuma italijanska vlada končno sprejme zakon o zaščiti Slovencev v Italiji, medtem ko so na Dunaj naslovili protest oz. poziv, naj tamošnja vlada končno prepreči mahinacije v zvezi z dvojezičnim šolstvom na Koroškem.

Prisluhnili bomo partizanski pesmi

Koroški partizanski pevski zbor letos slavi 5-letnico obstoja. To sicer ni visok jubilej, vendar je ustanovitev pevskega zbora, ki goji partizansko in delavsko pesem za nas koroške Slovence pomenila veliko pridobitev, saj je s tem bila odpravljena vrzel v naši pevski kulturi. Želja in potreba po zboru, ki bi gojil tako pesem je bila prisotna na Koroškem že vsa povojna leta. To so pokazali nastopi partizanskih in drugih pevskih zborov iz Slovenije in Trsta, ko so gostovali po naših krajih in peli tudi partizansko pesem. Navdušenje naših ljudi je bilo ob takih koncertih vedno

izredno.

Zato je bilo zadovoljstvo, ko je pri nas nastal partizanski pevski zbor, tem večje, in ljubitelji partizanske pesmi so že ob prvem koncertu KPPZ pred petimi leti v Celovcu s številnim obiskom potrdili svojo provrženost pesmi, v kateri se odraža naš boj za mir in enakopravnost med narodi. Za jubilejni koncert v Mladinskem domu SSD je KPPZ pripravil nov spored pesmi, ki bo za udeležence gotovo spet lepo doživetje. Zato si za 6. oktober že zdaj rezervirajmo čas, da ne bomo zamudili tega kulturnega dogodka.

KOROŠKI PARTIZANSKI PEVSKI ZBOR

vabi na

jubilejni koncert

OB 5-LETNICI OBSTOJA

v nedeljo 6. oktobra 1985 ob 14.30 uri v Mladinskem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu, Mikschallee 4.

Na sporedu so:

partizanske, uporne, delavske in narodne pesmi.
Zbor vodi prof. Branko Čepin.

Franc Petek

SPOMINI

28

Ena glavnih okoliščin, zaradi katerih so se take stvari lahko dogajale, je bilo vprašanje revizorja. Velika težava za to nas, kajti nismo imeli izurjenega človeka. Pozneje smo za to delo pripravili učitelja Kupperja. Bil je pravzaprav namenjen za delo na slovenskih privatnih šolah, ker pa glede tega nismo uspeli, se je posvetil združništvu.

Dokler še on ni bil privajen, smo za revizijo naročali revizorje iz Jugoslavije. Vendar tudi pozneje, ko smo mislili, da že lahko sami opravljamo revizijo, stvar ni bila dosti boljša.

Proti spretnemu trgovcu, ki je vaju vseh mahinacij, je Repič težko kaj ugotovil. Saj Repič drugače ni bil napačen človek, ampak bil je vdan pijači in igranju in sploh malo čuden značaj. Umrl je že v mladih letih. Drugo pa je bilo, da smo mu preveč zaupali in premalo revidirali. Zadruga v Sinči vasi je sicer imela svoj odbor; v njem je bilo nekaj akademikov, med njimi tudi jaz, nekaj učiteljev in pa štirje trgovci. Ti so bili edini, ki so se na stvar razumeli. Ko pa je stvar počela, sva bila midva s Kupperjem glavna krivca. Meni in Kupperju so očitali celo, da sva kradla, da nama je Repič dajal stvari za podkupnino. Resnica je bila le ta, da smo vse, kar smo tam kupovali, tudi plačali. Saj tega ni bilo veliko, kolikor se spominjam, sem tam vzel enkrat dve posteljni odelji, ki sem ju seveda plačal. Ampak iz določenih političnih razlogov so obtožili Kupperja in mene, da sva midva kriva za poneverbe. Obtožbam sem odgovorjal, da smo v odboru vendar imeli štirje trgovce, ki bi morali vedeti, kako te stvari gredo. Če rečem trgovce, seveda ne mislim v trgovski politiki razgledanih ljudi, ampak male kramarje, kakršni so pač bili naši trgovci. V svojem delovnem območju so bili izvrstni gospodarji, ampak za združništvo in za združno trgovino in sploh verjetno za večjo trgovino niso imeli dovolj širokega obzorja. Sinčevaška zadruga je bila za-

mišljena kot središče trgovine z žitom iz Podjune. Na južni strani poslopja je bil celo pripravljen priključek na železnico. Po Plebiscitu pa ni bilo človeka, ki bi se te stvari poprijel in se nanjo razumel.

Navadno je kot revizor Zadrugne zveze nastopal nekdanji orožnik Schleicher iz Loge vasi, ki so ga kot revizorja potrdile tudi avstrijske oblasti, praktično pa je delal Kupper.

Z gospodarskim blagovnim prometom nismo prišli na zeleno vejo. Po plebiscitu je prišel val ustanavljanja električnih zadrug. Povsod so si ljudje z vojnim materialom pripravljali vaške elektrarne. Nekaj jih je bilo v Podjuni, nekaj pa v Rožu. V kratkih letih je seveda vse to propadlo in zadruga so se likvidirale; kar je še ostalo, je v najnovejšem času prevzela družba „Kelag“. V Sinči vasi so v Peračiji, to je kraj oddaljen nekaj kilometrov, napravili takšno majhno elektrarno, ki še danes dela. Zadrugniki imajo pravico na določeno količino toka. V glavnem pa se je naša zadruga zveza pečala z denarnim prometom.

Da bi bili mi naložili kak večji denar kje drugje, v kakšno podjetje ali kaj podobnega, mi ni znano. Posojilnice so denar vlagale v posestva. Vse pa so obdržale določeno samostojnost in na to smo tudi gledali. Bilo je več posojilnic, ki v novih razmerah niso mogle delati, največ zaradi tega, ker je pred vojno bila težnja ustanavljati skoraj v vsaki vasi po eno posojilnico. Na severni strani Drave, v okolici Velikovca so bile npr. na Krčanjah, v Grebinskem Kloštru, v Vovbrah, v Zelinju in Velikovcu samem. To so majhni okoliši za toliko posojilnic in so to dejansko bila bolj društva za varčevanje. Po plebiscitu severno od Drave aktivnosti ni bilo veliko in čeprav so posojilnice formalno še obstajale naprej, se je njihovo delo v glavnem koncentriralo v Velikovcu.

Razmere po plebiscitu so bile take, da v nekaterih občinah nismo mogli več obnoviti posojilničnih odborov. Velika razlika je bila med kraji, v katerih se je plebiscit izvršil, to je med cono A, in pa med cono B oz. Ziljsko dolino, kjer ga ni bilo. V Zilji smo imeli še od prej nekaj dobrih posojilničarjev, tako da so posojilnice kakor npr. v St. Pavlu, St. Stefanu, v Zahomcu, itd. prav dobro delovale. Plebiscit je ljudi sicer zastrašil, obenem pa sta plebiscitna doba in jugoslovanska upra-

va samozvest ljudi povzdignili. Enako tudi oboroženi boji. V zavesti ljudi je vse to ozežilo nekako še pozneje veljalo kot jugoslovansko, saj sem že pravil, koliko časa je trajalo, da so se ljudje zavedli dejstva, da končno veljavno žive v Avstriji. Tudi manjšinska dejavnost se je v glavnem vedno vezala s plebiscitno cono A in že samo dejstvo, da niso bili vključeni v plebiscitno cono, je ljudi v Ziljski dolini in ob Baškem jezeru navajalo na misel, da so že tako in tako likvidirani. Jezikovno so se v Ziljski dolini Slovenci dobro ohranili, vendar je tam slovenstvo še obdržalo stare oblike. Imelo je značaj stare ljudske tradicije, ki pa nima večjih političnih ambicij. Bilo je prislonjeno na cerkev in zmerom lojalno. Ti ljudje so pač lahko rekli: Res, da smo Slovenci, ampak v plebiscitu nismo bili, bili smo ves čas Avstrijci. Tam niso prišli pod mlinske kamne, kakor ljudje tukaj v plebiscitnem področju. V Ziljski dolini to vprašanje ni bilo postavljeno in nemška stran jih ni gledala kot iredentiste in kolikor vem, tam ni bilo tako zaostrenih nacionalnih nasprotij. Pustili so jih pač, da so doma govorili svoj jezik. Gorje pa seveda, če bi si kdo upal iz slovenstva kaj več izbiti kakor pa recimo „Hausprache“. Aktivnost političnega društva je v tistih krajih bila minimalna; nekaj časa smo tam še imeli posojilnične odbore, ampak že pred nacistično dobo so hiral. Danes imamo tam samo še Ziljsko Bistrico, ki pa je aktivna in ima tudi zadrugo žago.

Povedal sem že o prizadevanjih socialdemokrata Lagerja, da bi slovenska zadruga zveza svoj denar nalagla v novo ustanovljeni delavski banki v Velikovcu. Stvar seveda ni bila samo gospodarskega značaja, saj so ja socialisti tudi imeli interes, da bi Slovenci ne plavalji tja v klerikalni tabor, kakor je to bilo zmeraj poprej, ampak da bi se jim približali. Povedal sem že, kako sem si prizadeval, da bi to povezal z določenimi političnimi koncesijami s strani socialistov, predvsem, da bi socialdemokratska stranka sprejela program glede Slovencev in pa da bi dosegli politično sodelovanje. Iz tega pa seveda ni bilo nič. Povem naj pri tem še, da tudi krščansko socialna stranka nikoli ni izdelala javno svojega stališča do Slovencev. Tako v prvi avstrijski republiki od nobene avstrijske stranke nimamo konkretnega stališča glede Slovencev.

(Se nadaljuje)

Dobrote iz gozda

GOBJE RULADE

5–6 lepih ohrovtovih listov, žlica masla, 1 čebula, 125 g riža, žlička soli, 1/4 l vode, 250 g gob, žlica masla, žlica paradižnikove mezge, česen, poper, peteršilj, žlica kisle smetane, curek vina.

Lepe ohrovtove liste kuhamo nekaj minut v osoljeni vreli vodi, zatem jih odcedimo, jim s kladivom ali tolkačem za meso sploščimo debelejšo žilo in jih napolnimo z nadevom. Nadev: na ogretem maslu prepražimo drobno sesekljano čebulo in dodamo opran, prebran ter osušen riž. Prilijemo vodo in riž na slabem ognju dušimo 10 minut. Medtem posebej dušimo na maslu očiščene in na majhne koščke zrezane gobe, ki smo jim dodali mezgo, strt česen, poper, sol in curek vina. Ob koncu dušenja primešamo gobam še sesekljan peteršilj in kisle smetano, nato jih previdno zmešamo z dušenim rižem. Zmes naložimo na ohrovtove liste, jih zvijemo v rulade in spnemo z dvema zoboborcema. Nadevamo jih v ognjavarno posodo, pomaščeno z maslom, prelijemo z mezgo, ki smo jo zmešali z malo vina in v prej ogreti pečici (220 stopinj) počasi pečemo 25 minut.

TOAST Z GOBAMI

375 g gob, 1 čebula, žlica masla, zvrhana žlica moke, 1/8 litra mleka, sol, 2 trikotnika polnomastnega topljivega sira, žlica sesekljane peteršilja, rezine belega kruha, maslo.

Gobe očistimo, operemo in narežemo na lističe, čebulo olupimo in drobno sesekljamo. Na maslu dušimo oboje tako dolgo, da tekočina izhlapi. Potem predenemo gobe v ogreto posodo, v ostanku soka pa prepražimo moko in jo ob prilivanju mleka razmešamo gosto omako. Omaka naj prevre, nato v njej raztopimo sir in jo rahlo solimo. Potem omaki previdno primešamo gobe s čebulo. Rezine kruha opečemo po eni strani. Neopečeno stran premažemo z maslom, nadevamo nanje dušene gobe in jih prepečemo v zelo vroči pečici. Pred serviranjem potresemo kruške s peteršiljem.

GOBE V VINSKI OMAKI

800 g gob, 1 limona, 50 g slanina, pol čebule, 1/4 l rdečega vina, 1/4 l kokošje juhe (kocka), 30 g masla, 30 g moke, 120 g puste šunke, 1 rumenjaki, 1/8 l kisle smetane.

Gobe očistimo, razrežemo in pokapamo s limoninim sokom. Slanino narežemo na kocke, jo razpustimo in prevremo in na njej prepražimo drobno sesekljano čebulo. Dodamo gobe, zalijemo z vinom juho in počasi dušimo 10 minut. Zatem predenemo gobe v ogreto posodo. V ponvi naredimo prežganje iz masla in moke (svetlo), prilijemo ostaneke omake od dušenja gob in minuto, dve, kuhamo, da dobimo gosto omako. Dodamo ji na rezance zrezano šunko in vežemo omako z rumenjakom, ki smo ga razžvrkljali v smetani. Gobe naložimo na ogret pladenj in jih prelijemo z omako.

Kurimo z ognjem, gasimo z pivom

Kakšen žar kupimo, ko pa so cene za njega tako različne? Katere so prednosti dragega in pomanjkljivosti cenenejšega žara? Ceneni žar ima rešetko, ki se ob večji vročini krivi in nam čevapčiči potem padajo skozi preširoke razmike v ogenj. Dražji žar ima rešetko, ki ostane vedno enaka. Nekateri žari imajo zaslon, ki varuje tleče oglje pred vetrom in kuharja pred nadležnim dimom. Če se zgodi, da je oglje že prevroč in da se mast, ki kaplja z mesa, vname, plamene pogasimo s pivom, ne z vodo. Meso bo imelo bolj okus.

Če pogosto pečemo na ražnju, kupimo žar, ki ima oglje ob strani. Meso nabode mo na kovinsko palico in obračamo, mast pa kaplja v posodo, da lahko med peko še polivamo meso.

Pa še priprave, ki sicer niso nepogrešljive, a nam zelo olajšajo delo z žarom: meh za razpihovanje ognja, podložena rokavica, klešče za prijemanje oglja, lopatka, nabodalo in vilice. Pripravimo pa tudi večjo leseno desko in velik oster nož.

Narava ima vselej prav

Ljudje so se dolgo zadovoljevali z naravnim sladkorjem, ki so jim ga dajali sadeži in zelenjava. Pri tem so se počutili prav dobro! Šele pod vladno Napoleona I. so začeli industrijsko predelovati sok sladkorne pese, kar ni bila posebno posrečena iznajdba.

O rafiniranem sladkorju imam isto mnenje kot o belem kruhu — namreč slabo. Sladkor ima veliko kalorij, a malo vitaminov. Zato vedno svetujem rdeč, nerafiniran trstni sladkor, ki vsebuje veliko več vitaminov. Toda na naši zemlji žive neutrudni delavci, ki po čisto posebni metodi izdelujejo najboljšo in hkrati najbolj okusno sladko hrano — to so čebele in njihov med.

Že v antiki je bil med sestavni del pijače bogov. V vseh deželah je vedno veljal za najplemenitejšo hrano. Mohamed pa je rekel, da bi bila za človeštvo najhujša kazen, če bi izginil med. „Prva dobrina, ki jo bo

bog odvzel človeku, bo med“, je rekel.

Toda na srečo ga za zdaj še imamo. Med vsebuje različne sladkorje, daje moč in je lahko prebavljiv, poleg tega vsebuje rudninske in aminokislino, ki mu zagotavlja naravno obstojnost (brez kemičnih dodatkov) ter celo lastnosti razkužila. Zato vam priporočamo, da si sladkate poobedke z medom, ker ta razkužuje prebavila in črevo. Primešajte ga tudi pijačam, da si razkužite ustno votlino, zlasti če imate angino in bolečine v vratu.

Med lahko dajemo tudi otrokom, celo najmanjšim, le da v manjših količinah, ker učinkuje odvajalno.

Najboljši med je nedvomno tisti, ki ga naberejo čebele na visokih gorah, kamor še niso segli strupi iz tovarniških dimnikov in izpušni plini in kamor tudi niso še zašli insekticidi. Temu naravnemu medu moramo dati prednost pred medom, ki je že skoraj industrijski proizvod; tak je med čebel, ki jih hranijo z ostanki sladkornih rafinerij. Če v bližini panjev s čebelami, ki so več ali manj umetno hranjene, posadite kulture dišavnih zelišč, kot so timijan, rožmarin, majaron, detelja, in drevesa, kot je lipa, bo med bistveno bolj bogat. Vsakomur, ki ima

to priložnost, svetujem, da si omisli lasten panj.

Z zdravstvenega vidika moramo povedati še to: Med ima poleg svojih vrlin tudi vrline rastlin, ki so jih obiskale čebele. Tako učinkuje lipov med pomirjevalno, rožmarinov pa, nasprotno, vznemirja. Timijanov med razkužuje sapnice, med, ki so ga nabrale čebele na resju, pa razkužuje sečila.

V vsaki jedilni shrampi bi moral stati lonec medu kot hrana, zdravilo in slaščica. Ne pozabite, med je zaloga zdravja!

Prav tako nam dajejo tudi marmelade tisto, kar damo vanje: slabe so, če vsebujejo rafiniran sladkor, umetne dodatke za okus, umetna barvila itd., dobre pa, če smo se potrudili in jih skuhami z rdečim trstnim sladkorjem iz dobrih, zrelih sadežev. Marmelade zapirajo ali so odvajala, pač glede na to, iz kakšnega sadja jih skuhamo.

Čokolado in bonbone, ki jih imajo otroci tako radi, smemo jesti le v zelo majhnih količinah, ker hitro obremenijo jetra in pokvari zob. Če hočemo dati otrokom sladko in krepko hrano, jim dajmo raje posušeno sadje.

Tudi kolači so najboljši, če so preprosti. Med lepim, doma narejenim sadnim kolačem in umetno nagradeno torto z živobarvnim prelivom, želejem in kremo, ki se košati v izložbenih oknih slaščičarn, ni težko izbirati. Pred tako torto se namreč še ustaviti ni vredno.

Iz beljaka in rumenjaka

JAJČNA PLOŠČA Z ZELENOM OMAKO

Potrebujemo: 100 gramov majoneze, pol kozarca jogurta, poper, sol, žličko drobno narezanih čebulnih kock, žličko sesekljanih kaper, skodelico sesekljanih zelišč (peteršilj, kreša...), šest jajc, konservo belušev, konservo artičok.

Majonezo pomešamo z jogurtom, poprom, soljo, zelišči, kaprami in čebulo ter jo postavimo na hladno. Medtem kuhamo jajca osem minut in jih ohladimo. Olupimo, beluš in artičoke pa odcedimo. Previdno ločimo beljak od rumenjaka in beljak narežemo na večje kocke. Na pladenj pestro nadevamo beljak, šparglje in artičoke. Zelenjavo še začnimo po okusu, prelijemo čez jajca in ploščo okrasimo z rumenjaki ter peteršiljem.

JAJČNI KOKTAJL Z VRAŽJO OMAKO

Potrebujemo: 4 jajca, drobno kislo kumarico, sol, poper, eno čebulo, tri žlice ostrega paradižnikovega ketchup, tri žlice nastroganega hrena, krešo.

Jajca kuhamo štiri minute in jih nato ohladimo. Kumarico narežemo na tanke kolobarčke, porazdelimo rezine v štiri visoke kozarce ter jih potresemo s soljo in poprom. Čez kumare porazdelimo še drobno sesekljano čebulo. Ketchup pomešamo z nastroganim hrenom ter popravimo okus z malo sladkorja in soli. Jajca olupimo, razrežemo in naložimo v kozarce. Prelijemo z omako iz ketchup, okrasimo z listi kreše, povrhu pa potresemo še malo popra.

HOLANDSKA JAJČNA SOLATA

Potrebujemo: 4 jajca, tri lepe paradižnike, 70 gramov vloženi indijskih rakcev, šopek drobnjaka, 4 žlice remuladne omake (dobimo jo v kozarcih kot ketchup), žličko paradižnikovega ketchup.

Jajca kuhamo šest minut in jih ohladimo. Olupimo jih in damo v hladilnik. Rakce odcedimo ter jih previdno pomešamo z rezinami paradižnika, kolobarčki jajc in narezanim drobnjakom. Remuladno omako in ketchup pomešamo ter prelijemo čez solato. Ponudimo k toastu.

DOBRA JAJČNA OMLETA

Potrebujemo: 5 jajc, žlico mleka ali sveže smetane, sol, poper, za oreh masla, žlico olja.

V ponvi ogrejemo maslo in olje. Medtem stepemo jajca, a ne premočno. Prilijemo mleko ali smetano ter solimo in popravimo. Ko je maslo ogreto, toda še svetlo, hitro vlijemo v ponev jajca. Pustimo, da jajca skoraj napol zakrknijo, nato ponev tresimo, da se omleta ne bo prižela dna. Ko so robovi že rahlo zapečeni, sredina pa še mehka, omleto z lopatico prepognemo in zvrnemo na ogret krožnik. Tako spečemo naravno jajčno omleto, ki jo lahko nato po želji polnimo s sesekljanimi finimi zelišči, nastroganim sirom, ocvrto čebulo... Najbolje uspe omleta iz petih jajc. Če potrebujemo večje količine, raje večkrat pečimo.

JAJCA PO BERLINSKO

Potrebujemo: 8–10 jajc, liter vode, štiri žlice soli, žlico kumine, kis, olje, poper, papriko, paradižnikov ketchup, kmečki kruh. Jajca kuhamo osem minut, nato jih oblijemo z mrzlo vodo jih zložimo v večji steklen kozarec in prelijemo z vodo, v kateri smo kuhali sol in kumino. Jajca pustimo v tekočini pet dni. Preden jih ponudimo, jih olupimo, razpolovimo in izločimo rumenjaki. V polovici beljakov nadevamo mešanico olja, kisa, popra in ketchup ter beljak spet zapolnimo z rumenjakom. Ponudimo k „kečupu“ in črnemu domačemu kruhu.

Pijmo kavo z mlekom

V Evropi pripravljamo kavo na tri načine: po enem jo polijemo z vrelo vodo, in ta kava vsebuje najmanj kofeina. Po drugem jo zakuhamo v vrelo vodo in pustimo, da dvakrat oziroma trikrat prevre (turška kava). Taka kava ima nekaj več kofeina približno toliko kot kava ekspres, ki jo pripravljamo z vodno paro. Največ kofeina ima kava, ki jo pripravimo iz ekstrakta — prah zmešamo s toplo vodo.

Čim bolj je kofein razredčen (in kava vodena), tem manj je škodljiva. Priporočljivo je, da pijemo kavo z mlekom, saj proteini preprečujejo, da bi telo vsrkalo ves kofein.

Če že moramo spiti več kot dve skodelici kave na dan, si jih porazdelimo tako, da bo vmes precej premora. S kavo se namreč lahko tudi zastrupimo; zastrupitev sicer ni smrtna, gotovo pa ni prijetna. Če spijemo naenkrat pet, šest kav (kar pomeni pol grama kofeina), se pri mnogih ljudeh pojavijo znamenja zastrupitve: vznemirjenost, glavobol, nespečnost, razbijanje srca, drhtenje, slabost pa tudi driska. Če „zdravimo“ tega be s še kako skodelico kave, so težave čedalje hujše.

Zakaj in kako se staramo

— So dogajanja pri staranju popolnoma pojasnjena?

Ne. Vsa vprašanja s tem v zvezi danes na drobno raziskujejo in mnogo današnjih pogledov se bo verjetno spremenilo.

— Kdaj se začnemo starati?

Znamenja staranja niso zvezana z določenim starostnim obdobjem. Pri marsikom se pokažejo že v tretjem desetletju, medtem ko so nekateri mladostni celo pri šestdesetih ali sedemdesetih letih.

— Je že v otroški dobi nakazano staranje?

Da. Določene anatomske spremembe nakazujejo, da se proces staranja začne z rojstvom. Dolžina življenja je torej odvisna od tega, kako počasi ali hitro poteka ta proces.

— Se posamezni organi različno hitro starajo?

Da. Na posameznih organih sedemdesetletnika pogosto ni najti nikakih degenerativnih sprememb, medtem ko je na drugih organih močno izražena. Pri ženskah se na primer postarajo jajčniki v meni, večkrat znatno prej, kot nastanejo druge starostne spremembe.

— Se duh stara hkrati s telesom?

Ne vedno. Pogosto se postaranje duha, tako imenovana senilnost, kaže že tedaj, ko je na splošno telesno stanje dobro. Še večkrat pa ostane duh svež in mlad, ko je telo že zdavnaj postarano.

— Od česa je odvisno dolgo življenje?

Pri tem sodeluje toliko pomembnih dejstev, da jih ni mogoče podrobno naštet. Podedovani tip organov in tkiva je pomemben faktor, prav tako pomembne pa so bolezni, obremenitve in bolj ali manj izražena izraba organizma v času življenja. Šibak človek, ki ni prebolel kakšne težke bolezni, poškodbe ali ni bil huje obremenjen, lahko preživi korenjaka, ki so ga prizadele take nadloge.

— Je dolgoživost dedna?

Individualna telesna in organska zgradba kot tudi odpornost proti boleznim in obremenitvam so v zvezi z dednostjo. Dolžina življenja pa je vendarle odvisna od tega, kaj se v času življenja tem organom ali telesu pripeti. Zdravo ožile ne zaščiti pred nalezljivimi boleznimi, smrtonosnim infektom ali zločesto tvorbo. Zato lahko rečemo, da je dedna le nagnjenost k dolgoživosti.

— Ima zgodnja puberteta kaj opraviti s tem, kdaj se pokažejo starostni pojavi?

Ne.

— Je nagnjenost k zgodnjemu ali poznemu staranju enaka pri vseh članih družine?

Ne. Dedne zasnove, tako imenovani geni, so pri vsakem članu družine drugače sestavljeni. Zato so lahko posamezni člani družine nagnjeni k dolgoživosti, drugi pa ne.

— Ali naporni treningi in ukvarjanje s športom v mladosti vpliva na hitrejšo staranje?

Ne, če si kdo ne nakopije v mladosti kakšne hude organske okvare, kar pa je redko. Ne drži, da športniki pogosto mladi umirajo.

— Je kakšna zveza med spolno aktivnostjo in naglim ali počasnim staranjem?

Ne.

— Kakšne posledice imajo bolezni v mlajših letih na staranje?

Resna kronična in ponavljajoča se bolezen v mlajši dobi lahko povzroči prezgodnje staranje zaradi okvare važnih organov.

— Lahko pravilno odmerjena telesna dejavnost v mladih in srednjih letih pripomore k daljšemu življenju?

Zmerne telesne vaje in šport ugodno vplivajo na dolžino življenja, ker izboljšajo zdržljivost. Po statistikah in mnenju srčnih specialistov zmerne športna dejavnost, na primer izleti, plavanje, gimnastika, kolesarjenje, ugodno vpliva na srčno mišico in srčno ožilje. Očitno so redkejši srčni napadi pri ljudeh, ki se na tak način ukvarjajo s športom.

Zgodba iz Južne Afrike — Zgodba iz Južne Afrike — Zgodba iz Južne Afrike

Željno je opazoval otroke na drugi strani železne ograje: spuščali so se po drsnem žlebu in pristajali z razkoračenimi nogami na mehki travi; kričali so, ko so malone segli do neba z vsakim zamahom gugalnice; radostno so vriskali ob slednjem padcu vrtljaka. Gledal jih je in njegovo telo je trepetalo in hrepenelo, da bi delilo njihovo srečo — da bi se smel z zadnjico dotakniti desk gugalnice, z nogami in rokami pa kovine na drsalnici. Poleg njega je na zemlji ležal sveženj opranega in zlikanega perila, zavitega v rjuho.

Pet malih fantov, ki sta se za njimi podila dva večja, je pribežalo mimo njega, ne da bi ga pogledali. Eden izmed večjih fantov se je ustavil. „V kaj pa buljiš, ti rjava opica?“ je rekel in se sklonil, da bi prijel za kepo ilovice. On ga je pri prič spoznal. Ta fant je bil navzoč tisti dan, ko so ga nagnali iz parka. Zdaj je zalučal kepo v ograjo nad njegovo glavo, da se je tam razletela in so mu drobci blata pomazali obraz. Izpljunil je ilovice, ki se je prišla njegovih ustnic, in z očmi iskal nekaj, kar bi lahko zagnal v fanta, ki ga je od njega ločila ograja. Tedaj pa se jih je še več pridružilo prvemu, da se je prestrašil njihovega števila.

Brez besede je dvignil svoj sveženj z ilovnatih tal, si ga vrgel čez ramena in odšel dalje.

Med potjo si je priklical v spomin svoj zadnji obisk parka. Takrat je brez oklevanja stopil skozi vrata v ograji in se pognal na prvo gugalnico. Še zdaj je občutil tisti sladki drget, ki se je selil po njegovem telesu, ko se je poganjal višje in višje, dokler ni spoznal, da se bo gugalna deska poveznila na njega, brž ko doseže svojo najvišjo točko. Skoraj ravnodušno ji je dovolil, da se je ustavila kakor nihalo, ki se ne more izteči, in potem je stekel proti igralni žagi. Neki beli deček, približno njegove starosti, je sedel na drugi konec. Njune skrčene noge so se pregibale kakor harmonika in odganjale žago od vdolbin v travi, po katerih je deska udarjala. Prav tedaj je začutil na svojih ramenih težko roko, ki je ustavila njegov naslednji zamah. Obrnil se je in se zagledal v paznikov obraz.

„Dol!“ Koža se mu je napela med očmi. „Zakaj moram dol? Kaj sem storil?“ Z rokami se je še krčeviteje oprijel železnega ročaja, ki je bil pritrjen na leseni žagi. Beli deček je odskočil z drugega konca in stopil na stran — kot nekakšen neprizadeti opazovalec. „Dol moraš!“ Paznik je to rekel s tihim glasom, da ga ne bi slišali ljudje, ki so se začeli zbirati krog njih.

„Mestni svet pravi,“ je nadaljeval, „da mi barvni ne smemo uporabljati istih gugalnic kot belci. Ostati moraš v parku iz svojega okoliša.“ Njegovemu glasu se je po-

znalo, da se opravičuje za uniformo, ki jo ima na sebi in ki mu daje pravico, da je v parku in da čuva nad majhnimi belčki, ki se jim pri igranju ne sme nič zgoditi.

„Tam, kjer živimo, ni nobenega parka.“ Z roko je pokazal v smeri stanovanjskega bloka. „Se en park je na drugi strani mesta, toda jaz ne vem, kje je to.“ In potem je odkorakal mimo njih: mimo mater, ki so zibale dojenčke v svojem naročju — ti so imeli rožnata lica in so bruhalo —, mimo otrok, ki so poležavali v travi, mimo svojega pajdaša z lesene žage, mimo deklinskih črnih pestunov, katerih uniforme so

JAMES MATTHEWS

Park

(Prevedel Ivan Dolenc)

jih varovale pred kaznijo, ko so potiskale pred seboj otroške vozičke. Vstrel njega pa je korakal paznik. Ko sta prišla do vhoda v park, je paznik s prstom pokazal na napisno tablo, ki je bila tam obešena na kolu. „Sam si lahko prebereš,“ je rekel in odložil vsakršno krivdo. On se je mučil z rdečimi črkami na beli podlagi. „Blankes Alleen — Samo za belce.“ Stopil je skozi vrata, za njegovim hrbtom pa so škripale gugalnice, tam je ropotala lesena žaga, drdral vrtljak.

On pa je stopal dalje mimo parka, kot je moral poslej vedno storiti, kadar ga je pot pripeljala tod mimo.

Premestil je sveženj, ker se mu je bolečina zajedla v mišice na ramenih. Kakšno škodo pa delam, če sedem na gugalnico? Se bo gugalnica zaradi mene ustavila? Se bo podrli drsalni žlebi? Sveženj je postajal težji in težji, bolelo ga je že povsod, odgovora na svoja vprašanja pa ni našel.

Sam park, s svojimi velikimi travniki in rožnatimi gredami in umetnim skalovjem in pritlikavimi drevesi, mu ni prav nič pomenil. Navduševale so ga tiste živo opleskane cevi, srebrne verige in rjave deske, ki so ga zanesle v deveto deželo.

Samo enkrat — tega je zdaj že dolgo, in še tedaj se je zgodilo kot samo po pomoti —, je okusil nekaj, kar je bilo še lepše od tega. Takrat ga je njegov oče odpeljal v enem

tistih redkih trenutkov, ko so ga odpeljali kamorkoli z doma, na zabavišče. Tam so stali leseni konji s pozlačenimi uzdami in škrlatno rdečimi sedli, ki so se po taktu glasbe dvigali in poniževali, vtem ko so švigali mimo njega.

Za kratek čas je tudi sam sedel na enem izmed njih in molil, da bi to trajalo za vedno. A njegova sreča je trajala samo tako dolgo, da je zmolil svojo molitvico. Potem je tam na mestu obstal, držeč se za očetove hlače, in opazoval druge jezdece, ki so sedeli na vrhu poskakajočih konjev.

Znova je preložil sveženj in že je bil pri hiši, kjer mora izročiti perilo, ki ga je bila oprala njegova mama v okrogli kadi, v vreli vodi, da je para zalivala njen obraz s filmom potat. Tudi njen glas, kadar je spregovorila, je bil mehak in lepljiv kot para, ki se je nabirala krog nje in jo vso zakrila.

Odrinil je vrtna vrata in zavil okrog hiše, bojazljivo se ozirajoč po starih, razvajenih psičkih, ki so navadno ob njegovem prihodu planili proti njemu, astmatično sopeli krog njegovih nog in s svojimi topimi zobmi grabili za njegove gležnje.

Okroglolično afriško dekle, katere črtno je bela, naškrobljena uniforma še okrepila, je odprla kuhinjska vrata in ga spustila noter. Pospravila je mizo in položila sveženj perila na njo. „Poklicala bom madam.“ Te besede je izgovorila vsako zase in piskajoče, kot da težko izgovarja angleščino. Zadnji del njenega telesa se je pozibal pod tesno uniformo in njena meča so sijala od maščobe.

„Si siguran, da si vse prinesel?“ se je glasil pozdrav, ki je bil vedno isti, kadar koli je prinesel perilo. Vsakokrat je bila gospa pregledala vsak kos perila posebej, pa čeprav ni nikoli nič manjkalo. Upri je vanjo svoje oči in s ponižnim glasom odgovoril: „Vse je tu, madam.“

Kar je sledilo, je bila tudi že običajna igra.

„Si že kaj jedel?“ ga je ona vprašala. Odkimal je z glavo.

„No, lačen ne smem od tod.“

Pri tem se je obrnila k afriškemu dekletu v beli, naškrobljeni uniformi: „Kaj imamo za njega?“

Služkinja je odprla hladilnik in vzela iz njega krožnik jedi. Postavila ga je na mizo in pristavila še kozarec mleka.

Ko je že sedel, je belka zapustila kuhinjo. Ostal je sam z dekletom.

Za grizljaj graha, za žlico zmečkanega krompirja, paradižnik, razrezan v krvaveče kroge, trohica nastrganega korenja, in nobenega riža.

Beli ljudje so smešni, si je rekel. Kako naj se kdo naje od tega? To še v kepo ne gre, kot vse tiste jedi, ki mu jih pripravi mama. Splaknil si je usta z mlekom.

„Hvala, Annie“, je rekel, ko je že odrinil

Črni deček se upira krivici apartheida

kozarec od sebe.

Ona se mu je nasmehnila in zobje so se ji zasvetili kot beli porcelan.

Nemirno je obsedel na stolu. Komaj je čakal, da bi bil že zunaj, stran od te kuhinje s sijočim podom in emajliranih ploščic in jeklenimi omaricami, ki so bile bolniško belo opleskane, samo da bi se prilegale barvi hladilnika, ki je bil zvrhano poln hrane.

„Vidim, da si pojedel.“ Njen glas ga je splašil. Izročila mu je zalepko z desetimi šilingi — plačilo za materino tedensko muko ob pralni kadi. „To je zate.“ V roko mu je padel kovanec za šest penijev in njen dolgi nohet se je dotaknil njegove dlani.

„Hvala, madam.“ Njegov glas je bil komaj slišen.

„Povej svoji materi, da odhajam na dopust za kakšen mesec dni in da ji bom že sporočila, ko se vrnem.“

Potem ga je odslovila in njene visoke pete so odklopotale iz kuhinje. Z glavo je pozdravil afriško služkinjo, ki je vzela iz skled, polne sadja, jabolko in mu ga stisnila v roko.

(Dalje prihodnjič)

RADIO — TELEVIZIJA

LJUBLJANA

PETEK, 20. 9.: 8.50 TV v šoli — 17.30 Poročila — 18.40 Zdravilne vode: Atomske to — 22.20 Na robu brezupa, franc. film.
SOBOTA, 21. 9.: 8.00 Poročila — 10.55 Raznolika II, angl. serija — 11.20 Živi planet: Obrobja kopnega, ponovitev angl. serije — 18.40 Večni Rim, potopisni niz — 20.00 Šanson na naš način — 21.25 Dolgi sen, angl. film — 23.40 Poročila.
NEDELJA, 22. 9.: 8.50 Poročila — 11.05 Domači ansambli: Štirje kovači — 14.00 Mostovi — 14.30 Očenašev dnevnik, humoristična nadaljevanja — 17.25 Godci na skednju — 20.00 Zgodbe iz tavarne, nadaljevanje — 21.00 Beseda da besedo: Pogovor z dr. Dušanom Milinkom — 22.20 Poročila.
PONEDELJEK, 23. 9.: 8.05 TV v šoli — 17.30 Poročila — 18.25 Podravskega obzornika — 18.45

Mladi upi — 20.05 Zelenka cesta, zadnji del nemško-jugosl. nadaljevanke — 21.45 Baletni mojster Nurejev.

TOREK, 24. 9.: 9.00 TV v šoli — 17.35 Naša pesem — Maribor 84 — 18.25 Celjski obzornik — 18.40 Periskop — 20.05 Sutura — Ijubenzska povest, vzhodnonem. TV-drama — 21.45 Omizje — 23.45 Poročila.

SREDA, 25. 9.: 8.50 Test — 17.55 Oliver Twist, predstava SMG LJ. — 18.25 Severno-primorski obzornik — 18.40 Zvoki godal — 20.05 Mednarodna obzorja — 20.55 Obremenjena priča, amer. film — 22.35 Dnevnik.

ČETRTEK, 26. 9.: 8.35 Test — 17.35 Zlati čevljički — 18.00 Ujeti koraki — srečanje z baletno umetnico Lidijo Wisiar — 18.25 Gorenjski obzornik — 18.40 Športna mediacina, angl. kratki film — 20.05 Tednik — 21.05 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov — 22.15 Dnevnik.

AVSTRIJA I

PETEK, 20. 9.: 9.00 Poročila — Tom & Jerry — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Tvoja nevesta je moja — 12.00 Poročila in ozadja — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 20.15 Primer za dva — 21.15 Modna revija — 21.20 Naša najlepša leta — 22.05 Konec je igre — 23.35 Poročila.
SOBOTA, 21. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Italijanska — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 16.00 Pan Tau — 17.30 Opica v hiši — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 20.15 Stavimo, da... — 22.05 Swingtime z Richardom Oesterreicherjem — 23.05 Solid Gold — 23.0 Poročila.
NEDELJA, 22. 9.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Orientacija — 14.50 Če oče s sinom — 16.25

Jakob in Elizabeta — 16.30 Pustolovščine — 16.55 Nadaljevanja ni — 17.45 Klub seniorjev — 19.25 Govori msgr. Wilhelm Müller — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Tedaj na Dunaju — 21.55 Šalom — 22.00 Sedem dni športa — 22.20 V Ameriko in nazaj — 23.05 Prvi ljudje — 0.10 Poročila.

PONEDELJEK, 23. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Tom & Jerry — 9.30 Kulinarčna Avstrija — 10.00 Šolska TV — 10.30 Thomasa Crowna ni mogoče prijeti — 12.10 Avstrijci na Peloponezu — 13.10 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini-ČVS — 17.05 Viki — 17.30 Minikini — 20.15 Ponedeljski šport — 21.08 Kuharski mojstri — 21.15 Galebji otok — 22.00 Takrat — 22.05 Živalski bogovi — malikovalske živali.

Torek, 24. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Tom & Jerry — 9.30 Italijanska — 10.00 Šolska TV — 10.30 Avstrija II — 12.00 Takrat — 12.05 Ponedeljski šport — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 17.05 Don Kihot — 17.30 Oddaja z miško — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Silke iz Avstrije — 18.30 Mi — 20.15 Inozemski report — 21.15 Galebji otok — 22.00 Jolly Joker — 22.45 Veliki priprošnjiki — 22.50 Borba dr. Anne Dengel — 23.50 Poročila.

SREDA, 25. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Tom & Jerry — 9.30 Francoščina — 10.30 Če oče s sinom — 12.05 Inozemski report — 13.00 Poročila — 16.30 Mali krog — 17.30 Abeceda nogometa — 20.15 Moj ime je Nobody — 22.05 Avstrija II — 23.35 Poročila.

ČETRTEK, 26. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Tom & Jerry — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Moj ime je Nobody — 12.20 Klub seniorjev — 13.05 Za predšolske otroke — 17.05 Don Kihot — 17.30 Perrine — 20.15 Halo televizija — 21.50 Farma za štorkije — 22.35 Kako se je zgodilo.

SLOVENSKE ODDAJE
vsak dan od 18.10 do 19.00 ure
AVSTRIJSKEGA RADIA

Pe., 20. 9.: Čas, ki živi.
So., 21. 9.: Duhovni nagovor (dr. Stanko Čegovnik).

Voščila (Danica Urschitz).
Ne., 22. 9.: Za dobro voljo.
Po., 23. 9.: Kontakt.
To., 24. 9.: Partner.
Sr., 25. 9.: Alpe-Jadran.
Če., 26. 9.: Rož - Podjuna - Zila.
Pe., 27. 9.: Čas, ki živi.

inex adria airways

Letalske ponudbe
„Poletje 85“

IZ LJUBLJANE V:

- BEOGRAD — v delavnikih
- DUBROVNIK — v petkih, sobotah in nedeljah
- PULO — v ponedeljkih, sobotah in nedeljah
- SARAJEVO — v delavnikih
- SKOPJE — v delavnikih
- SPLIT — v sredo, petkih in sobotah
- TITOGRAĐ — v torkih in četrtnih
- TIVAT — v četrtnih

IZ PORTOROŽA V:

- BEOGRAD — vsak četrtek
- TIVAT — vsak četrtek

Vsak četrtek:
LJUBLJANA —
BEOGRAD —
LARNACA —
(Ciper)

Informacije in prodaja vozovnic

Celovec: potovalni urad CARTRANS, Pavličeva 7, tel. 04222/512680
potovalni urad SPRINGER
Gradec: Štajerski potovalni urad (Steirisches Reisebüro) in pri vseh turističnih agencijah v Jugoslaviji
Zastopstvo: Beograd, Sarajevo, Skopje, Titograd, Zagreb

inex adria airways

Slovenski
VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.
Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprecht-Strasse 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, telex 42 20 86 snk a
Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 52 5 50.
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

SAK : Matrei 1:0 (1:0)

Annabichl, 300, Strauß
Gol: Polanšek (25.)

Druga sezonska zmaga za SAK! Spopad se je pričel z ofenzivno gostov, ki ni trajala dolgo. Obramba linija slovenskih nogometašev je zanesljivo zaustavila vse nasprotnikove navale in mojstrsko umirila igro. Nato so sakovci polagoma prevzeli pobudo. Čeprav legionar Jovičević še ni ozdravel, je SAK-sredina z Velikom, Ramšakom in Polanškom dobro in pametno zaigrala. Iz standardne situacije je v 25. minuti padel edini gol na tekmi — na zelo kuriozen način. Polanšek je odbito žogo centriral di-

rektno in tako rafinirano, da jo je vratar Walcher v težkem položaju sam porinil čez golčrto. Objektivni sodnik Strauß je takoj pokazal na središčno točko in priznal srečen zadetek. Po odmoru so se gostje resda trudili in po vsaki ceni hoteli izenačiti, toda vsi njihovi poskusi so se končali pri sakovem kazenskem prostoru. Kljub navidez-nemu pritisku nasprotnikov je SAK imel nekajkrat priložnost, da bi po- višal vodstvo. Polanšek je iz dvaj- setih metrov — prosti strel — zadel prečko in Ratajec je dvakrat zgre- šil za las. Namesto da bi padla do- končna odločitev, se je v zadnjih desetih minutah razvnela nepotreb-

na hektika in gostje bi kmalu izena- čili. Šele v 94. minuti je sodnik končno dvignil roke — VICTORIA!
POSTAVA: Rauscher; Lampich- ler, Sadjak, Stern, Kreutz; Velik, Ramšak, Polanšek; Ratajec, Pihor- ner, Gregorič (Menjava: Jagodič, Urban)

Novinca senzacionalno!

Peto kolo je bilo v znamenju presenečenj. V soboto so bila na sporedu tri srečanja, le TRG je slavil načrtno (4:1 proti Magdale- nu). Breže so remizirale proti zad- njeuvrščnemu Šentvidu (0:0), Mo- stič pa je doživel svoj prvi poraz (0:1 v Lienzu). 24 ur navrh je bil dan novincev: Slovenski atletski klub je zmagal drugič zapored (1:0 proti Matrei) in Obervellač je v derbiju s Pliberkom na tujem ne- pričakovano osvojil kar obe točki (2:1). Lanskoletni drugoligaš se ni- kakor ne more spoprijazniti z ligo, doživel je ponovno neuspeh — 0:3 v Irtschen! Še vedno brez zma- ge je celovški PSV-ASK: tokrat 0:1 proti Šmohorju. Položaj na lestvici se je spremenil popolno- ma v korist obeh novincev, kajti Obervellač je prevzel vodstvo (!) in SAK si je priboril odlično če- trto mesto. Samo ti dve ekipi sta neporaženi, kar je prava senzaci- ja! Pliberk je zdrknil na tretje mesto, drugo pa je sedaj moštvo Branka Oblaka (TRG).

Šahovska prvenstvena tekma
SLOVENSKA ŠPORTNA ZVE-
ZA I : SV ZARFL-JAKLING
bo v nedeljo, 22. septembra 1985
ob 9. uri v gostilni Koren v Kaj-
zazah pri Bilčovsu.

Bilčovski šahisti proti prvaku Celovec

Pri rednem treningu Slovenske športne zveze je pretekli četrtek obis- kal slovenske šahiste Josef Steiner, ki je bil leta 1982 celovski prvak. Proti šestim igralcem tretjega moštva je igral simultano in je moral oddati dve in pol točke; premagal ga je Han- zi Gasser, remizirali pa so Rupert Reichmann, Mihi Weber in Robert Hedenik.

NOGOMETNI TERMINI

- Koroška liga**
● v ned., 22. 9. 1985, ob 16.30
SAK - Breže
Igrišče ASV
- Spodnja liga - vzhod**
● v ned., 22. 9. 1985, 16.00:
Šmihel - Vrba
DSG Obir-Seze - Velikovec

Začetek šahovskega prvenstva

SSZ III - Magistrat II 2:4

V soboto se je za šahiste Sloven- ske športne zveze začela prvenstvena sezona 85/86. Tretje moštvo, ki ga v glavnem sestavljajo igralci iz Bilčova- sa, je nastopilo doma proti moštvu SG Magistrat Celovec II. Ker pa so nekateri šahisti-studenti odšli že na Dunaj, je imelo slovensko moštvo na razpolago samo štiri igralce. Tem ni uspelo odvrniti poraza, čeprav so sorazmerno dobro zaigrali. Manjka jim pač še določena privajenost, ki si jo pa bodo gotovo prisvojili te- kom prvenstva.

M. Wieser - L. Puff 0:1, R. Reich- mann - Wilgermein 1:0, J. Boštjan- čič - Mayerhofer 0:1, F. Kernjak - Raschun 0:1, H. Gasser - Dauter- mann 0:1, R. Hedenik - I. Puff 1:0.

SV Ost II - SSK „Obir“ 6:2

V prvem kolu šahovskega prven- stva v prvem razredu je novinec Slo- venski športni klub „Obir“ iz Železne Kaple gostoval pri celovškemu klub- u SV Klagenfurt Ost II. Celovčani, ki so v lansk sezoni bili zadnji (9 te- kem - 9 porazov), a zaradi reforme niso izpadli iz prvega razreda, noče- jo ponoviti lanskoletnega neuspeha in so nastopili z igralci iz deželne lige. Kapelčani proti takemu na- sprotniku niso imeli izgledov na do- ber rezultat, nekateri posamezniki pa so kljub temu želi lepe uspehe.

Lenzhofer - Polanšek remi, Strauss - Ramaš 1:0, Sablatnig - Strasser 1:0, Valzacchi - Jammer 1:0, Winkler - Haller 1:0, Mörtl - Stoßier 0:1, Lesiak - Osejnik remi, Schusteritsch - Sit- ter 1:0.

„Planine v sliki“

Slovensko planinsko društvo Celovec ob svojem jubileju — 85-letnici organiziranega slovenskega planinstva na Koroškem — razpisuje nagradno tekmovanje pod geslom „Planine v sliki“.

Vabimo ljubitelje planinske fotografije, da sodelujejo s svo- jimi slikami s planinsko tematiko. Tekmovanje je razdeljeno na dva dela.

A. Fotografije z gorskimi oziroma planinskimi motivi (črno-bele in barvne slike)

B. Fotografije, ki dokumentirajo društv. planinsko dejavnost (črno-bele in barvne slike)

Fotografije pod A naj bodo označene z geslom (Kennwort), da žirija, ki jih bo ocenjevala, ne bo vedela za katere osebe (av- torje slik) gre. Velikost barvnih fotografij mora biti 20x28, črno- belih pa 18x24 cm. Vsak udeleženec nagradnega tekmovanja lah- ko sodeluje z največ petimi fotografijami.

Fotografije pod B: Tu je število fotografij (črno-bele ali barv- ne) neomejeno, prav tako tudi velikost formata. Pri teh slikah je treba na zadnjo stran napisati polni naslov, da jih lahko vrnemo lastnikom.

Najboljša dela bodo primerno nagrajena.

Dela bo ocenjevala posebna strokovna komisija (za vsako skupino posebej).

Slikovni material pošljite najkasneje do 4. oktobra 1985 na naslov: Slovensko planinsko društvo Celovec, 9020 Klagenfurt, Gasometergasse 10; tel. 0 42 22 - 32 5 50.

Vabimo vse fotoamaterje k sodelovanju!

Vodja foto-sekcije SPD Celovec
Hanzi Rehsmann

Zahomc - žegnanje s štehanjem

V nedeljo je bilo v Zahomcu vsakoletno žegnanje s starodavnim običajem — štehanjem in visočim rejem pod lipo. Letos se je za visočij rej zbralo šest parov, štehancev pa je bilo samo pet. Kot vsako leto je bilo tudi letos štehanje zelo zanimivo. Prvotno je zgedalo, da bo „fasl“ prav kmalu zbit padel s „štebha“, pa se je vendar zavleklo, tako da so morali sneti obroč, da je „fasl“ le končno pa naslednjem udarcu padel na tla. Junak je sprejel krancelj iz svilenih rož, katerega je poda- ril prijatelju, ki ni mogel sodelovati pri štehanju. Po tem višku starega običaja, so se dekleta kot po navadi zbrala pod lipo, kjer so s svojimi fanti zaplesala „prvi rej“. Med štehanjem in rejem se je tudi tokrat spet slišala prelepa stara slovenska zljiska pesem.

W.M.

Longo Mai-evi ovčarji se uveljavljajo

Longo Mai-evi ovčarji so letos pasli svojih 400 črno-rjavih gorskih ovc po Koroškem. Šest tednov pa so s to ogromno čredo bili na Vr- šiču (Dreieralm) nad Slovenjim Plajberkom, od koder so se nato s čredo preko Oselce in Sel podali v Železno Kaplo.

Premik te mogočne črede iz kraja v kraj je bila velika senzacija oziroma privlačnost za prebivalstvo. Koroški ovčerejci se upravičeno čudijo, kako skromne in odporne so te črnojave ovce. Okrog 30 ovčerejcev je že kupilo plemenske ovce, tako da je nastala že cela vrsta čred te pasme.

Longo-Mayevcem se je tudi po- srečilo prepričati gozdarje in obla- sti, da njihove ovce koristno popa-

sejo razne poseke ter zapuščene oz. zanemarjene planine in trav- nike in s tem regenerirajo ta svet. To je bil tudi povod, da so dobili ogromno ponudb kmetov in drugih, da popasejo njihove površine.

Do pozne jeseni se bo čreda pa- sla na Koroškem, potem pa bo pre- zimila na Dunaju.

V soboto in nedeljo prirejajo ov- čarji Longo Mai-a srečanje pri svoji čredi v Podjuni/Globasnici, na kate- ro so vsi prisrčno vabljeni. Namen tega srečanja je, z domačimi ovče- rejci izmenjati njihove izkušnje. Ob tej priložnosti bodo napredaj plem-enske živali, volna za pletenje, kožuhi, čaji in še cela vrsta drugih stvari. V soboto zvečer pa bodo pekli jagnje na ražnju.

Seminar loških tamburašev v Crikvenici

Tamburaši SPD „Jepa-Baško je- zero“ so se začetkom meseca sep- tembra podali na seminar v Crikve- nico. Bil je to že osmi seminar po vrsti na Jadranu, že petič pa so bivali v Domu Železarjev iz Jese- nic. Seminar, katerega so si tam- buraši s poletnimi koncerti in pro- dajo kaset tudi tokrat sami finan- cirali, je kot v preteklih letih vodila Erika Wrolich. Naučili pa so se šest skladb, katere je napisal član an-

sambla Aleksander Černut. V Crik- venici so imeli 3 koncerte: enkrat so nastopili na otvoritvi ribarskega tedna, na glavnem trgu ob obali, poprej pa so koncertirali v turistič- nem centru na Kačjaku in pa v ho- telu v Dramalju. Seminar, ki je bil letos za nekaj dni krajši kot prete- klega leta, je nudil mladim glasbe- nikom temeljito pripravo za jesen- sko turnejo, ki jih bo vodila na Predarlško in pa v Zgornjo Avstrijo.

Tekma koscev na Obirskem

V nedeljo 25. avgusta je Alpski klub „Obir“ na Obirskem že četrtrič priredil priljubljeno tekmo koscev pri Jerebu na Obirskem. Kot vsa prejšnja feta, se je tudi tokrat zbra- la velika množica ljudi. Prišli so iz raznih krajev Koroške — iz Roža, Podjune in celo iz Ziljske doline. Tekmovanja se je udeležilo kar 30 koscev.

Pri koscih je pač navada, da najhitrejši nimajo časa za počiva- nje, tistim pa, ki jim ne gre z zma- go, pa med košnjo malo postojijo in še srknejo kakšno kapljico. Za

zabavo so spet poskrbeli priljub- ljeni muzikantje z Obirske — obir- ska vižarja in trio Pavlič.

Kot častnega gosta je predsednik Alpskega kluba „Obir“ Rudi Mak pozdravil osrednjega tajnika NSKS Franca Wedeniga.

Naj ob tej priložnosti v imenu Alpskega kluba „Obir“ izrečemo vsem prav lepo hvalo za udeležbo, še posebno pa Jerebovi družini, ki je omogočila, da smo spet lahko priredili to lepo domačo prireditev. Zahvala pa velja seveda tudi Jaku Smrtniku za lepe nagrade.

Izenačenje v zadnji minuti

Weitensfeld : Šmihel 1:1 (1:0)
Weitensfeld, 200, Glanz
Gole: Leitgeb (23.) oz. Lopinsky (91.)

Šmihelčani še naprej čakajo na letošnjo prvo zmago. Da pa so mi- nulo soboto osvojili sploh točko, se morajo zahvaliti Lopinskemu, ki je strelil gol v zadnji akciji, v zad- njem napadu. 91. minuta je že te- kla, ko so gostje egalizirali pred- nost domačinov. Sicer so bili do-

mačini v stalni terenski premoči, zato pa so Šmihelčani zadeli vrat- nico. Potemtakem je bil neodločen izid (tretji za Šmihelčane) pravi- čen. ASKO Šmihel ranžira s tremi točkami na predzadnjem mestu, z dvema točkama zaostanka za Vrbo!

POSTAVA: Mochar; Andrej, Šu- ler, Lopinsky, Motschnig; Hutter, Krausler, Pajenk, Blažej; Vrhnjak, Buchwald (Menjava: Berchtold I in II)

Medobčinska kolesarska prireditev

Ze prejšnjo nedeljo sta Športno društvo Pliberk in Slovenska športna zveza v Celovcu vabila na prvo med- državno kolesarjenje obmejnih občin Pliberk, Suha, Labot, Dravograd in Ravne na Koroškem. Pot je vodila iz Pliberka okoli Komlja v Strojno in skozi že omenjene občine. Priprave za to meddržavno športno prireditev so tekale že dalj časa in marsikaj je bilo treba urediti in imeti dovolj potrpljenja, da se je ta zamisel tudi izpeljala. Živimo pač ob meji in ta- ko si stalno prizadevamo, da bi se medsebojni odnosi še bolj poglobili in da bi tudi na športnem področju bolj zaživeli, to velja še posebno za mladino, da se med seboj spozna in da spozna lepote krajev, kjer pre- biva naš rod.

In res smo z radovednostjo priča- kovali to prireditev. Ze nekaj tednov se je govorilo o tem in marsikate- rega je zamikalo, da zajaha svoj „bi- cikl“ in se udeleži te vožnje.

Se precej pred nepovedanim star- tom so se začeli zbirati iz vseh kra-jev kolesarji in kolesarke, da se po- merijo, kdo bo prej prevozil zgoraj opisano progo. Sicer kolesarjenje ni bilo namenjeno dirkanju, vendar so nekateri stremeli za tem, da prvi prevozijo progo. Ob deseti uri je bilo tako daleč, da se je kar 200 kolesar-jev podalo na pot prijateljstva in bratskega medsebojnega sodelovanja obmejnih občin oziroma občanov. Kot pisana jata ptic, ki prinašajo po- mlad, so se športniki pogostili proti Humu in naprej do zastavljenega cilja. Seveda v tej koloni kolesarjev niso bili samo amaterji, marveč tudi profilji, ki so prevozili že nešteto ki- lometrov in so se tudi tokrat hitro odlepili od osale kolone. Toda nič ne de, so se slišale besede čakajočih ko- lesarjev, saj gre samo za zabavo in ne za dirke za nagrade.

Ze po dveh urah so prvi prevozili 60 kilometrov dolgo progo, najbolj

„komotni“ pa so se pripeljali tik pred potekom odmerjenega časa, zakaj tu- di ne, ko pa je med potjo polno klancev in „rid“, da je marsikaere- mu primanjkovalo sape. Posledice tega kolesarjenja so nekateri obču- tilili šele naslednji dan, ko jim noge niso prav hotele ubogati, kot da bi bile lesene. Toda vsak je rekel — drugo leto grem spet zraven, bilo je lepo. Kolesarjenja se je med drugim udeležil tudi predsednik Slovenske športne zveze Danilo Prušnik z dru- žino.

Pokroviteljstvo te mednarodne ko- lesarske prireditve so imeli Franc Mikusch, župan mestne občine Pliberk; dipl. inž. Maks Večko, pred- sednik skupščine občine Ravne na Koroškem; Mirko Kumer, mestni svetnik občine Pliberk in frakcijski vodja EL Pliberk; Jože Pantl, mestni svetnik občine Pliberk in predsednik Zveze slovenskih izseljencev; mag. Raimund Grile, podžupan in kulturni referent mestne občine Pliberk; Po- sojilnica Pliberk in Kmečka zadruga.

Škoda je in tudi nerazumljivo, da se nobeden vladajočih, ki so prevzeli pokroviteljstvo, ni priključil čakajo- čim športnikom. Pliberk je pač kraj, kjer je zastal čas.

Glavno zaslug, da je nedeljska prireditev sploh zagledala luč sveta, so imeli predstavniki Posojilnice Pliberk, predsednik Zveze slovenske mladine Marjan Pečnik in predse- dnik skupščine občine Ravne Maks Večko s svojimi sodelavci.

Splošna želja je, da bi ta športna prireditev postala tradicionalna, to se pravi, da bi jo prirejali leto za letom, saj združuje vse dobre ljudi tu in onstran meje. Ne nazadnje pa naj pritegne tudi še tiste zraven, ki sto- jijo za nepremagljivimi plankami.

Hvala prirediteljem za trud in uspešen potek kolesarjenja.

ikej